

Kas praranda tikėjimą, daugiau jau
nebeturi ko prarasti.

Publius Sirus

Kaip pažinti tikrąją Bažnyčią?

Liuterio atsiskyrimo aplinkybės.

Vaikų auklėjimas naujose sąlygose.

Negimusių kūdikių žudymo pasekmės.

Už kokių vyrų nereikia tekėti?

Lietuvių girtavimo problema.

Socialinis teisingumas ir meilė.

Laiškai

LIETUVIAMS

1952 m. Kovo (March) mėn.

Vol. 3, No. 3

T U R I N Y S

KRYŽIUS — P. Rabikauskas, S. J.....	49
TIK VIENA BAŽNYIA — J. Kidykas, S. J.....	50
ERŠKIAI — A. Šatas	53
TEISĖ, TEISINGUMAS IR MEILĖ — P. Daugintis, S. J.....	54
LIUTERIS IR ATLAIDAI — J. Venckus, S. J.....	56
AUKLIMAS, KINTANT GYVENIMOSI LYGOMS — P. Maldeikis	60
TIK VIENKARTIS SUTIKAU ... — K. Vabalkšnis.....	63
UŽKOKIŲ VYRŲ MERGAITĖS NETUR TĖKŲ? — J. Venckus, S. J. 67	
LIETUVIAI IR GIRTAVIMAS — J. Vaišnys, S. J.....	70

Atsi sta pamin ti

Faustas Kirša. ŠVENTIEJI AKMENYS. Didaktiniai eil rašiai. Išleido prel. Pr. M. Juras. Viršelis T. Valiaus. 112 psl. Spausdinta T.T. Pranciškono spaustuv je Brooklyne, 1951 m.

Jonas Gailius. KARTUVS. Išleido "Rta", Rodney, Ont., Canada, 1951 m. Viršelis Živils Duobaitis. 104 psl. Kaina 1 doleris.

V. Gutauskas, S. J. KAS ŽIRI IR NEMATO? TT. Jzuit leidinys, Chicago, 1952 m. 92 psl., kaina 1 doleris.

Lietuviškosios knygos mecenatas prel. P. M. Juras knygel s "Kas žiri ir nemato" autoriui rašo: "Priimkite mano nuširdžiausius sveikinimus ir link jimus daugiau parašyti panaši veikal kaip "Kas žiri ir nemato". Taip nuosekliai ir tikinan iai parašyta, kad negalima atsig rti. Giliausios mintys išreikštos papras iausia kalba. Tikiu, jog šis veikalas daugeliui atvers akis ir suartins su Dievu."

Ši knygel galima gauti "Laišk Lietuviams" administracijoje. Kaina 1 doleris. Užsakant iškart ne mažiau kaip 10 egzempliori — 25% nuolaidos.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami T v Jzuit kas m nes. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metin s prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 cent .

KRYŽIUS

Kur jo neužtinkame? Ant bažnyios bokšto ir kalno viršuje, ant altoriaus ir virš stacijų paveikslo, šalia kelio ir sukrypusios grytelės kerčioje, puošniuose turtuolio rūmuose ir prie pamaldžios moteris nuolat varstomo rožančiaus, karaliaus vainike ir ant vyskupo kurtin... O kapini ir negalime kitaip sivaizduoti, jei ne grupakmenini ir medini kryžiai arba tiesiog kryžiai miške.

Mūsų laikų žmogus taip priprato prie kryžiaus, kad dažnai jo nepastebi. Pasitaiko kartais, kad koks nepaprastas, gražus, meniškasis kryžius ir atkreipia mūsų dėmesį; tada jis stabtelia valandėlį, pasisiūri, pasigėri ir eina sau toliau. Netrūksta kryžiaus ir tarp jo gyvenamojo kambario papuošalų, bet retai kas jį tepažiūri. Nebent pirmą kartą atsilankęs sveičias, apžvelgęs kambario sienas, pagalvoja: matyt, jis yra ištikimas katalikas.

Ne taip buvo senovėje. Pagoniui kryžius buvo baisiausias bausmės rankis. Vien tik išgirdęs minint kryžius, jis sudrebavo, o jei turėjo eiti pro tave, kur būdavo kryžiuojami nusikaltėliai, nedrįsdavo nepažvelgti tave, kad tik nereikėtų matyti žiaurios kanios vaizdo. Krikščioniui kryžius nuo pat pirmųjų krikščionybės laikų buvo išganymo simbolis. Pradžioje jis dar nerodė kryžiaus viešumoje ir savąjį tarpe apvilkdavo į kitais ženklais (inkaru, Kristaus monogramą). Aplinka dar buvo per daug persisunkusi nukryžiuotųjų bausmėmis, taikomos didžiausiems pikta-

dariams, vaizdais. Bet kai krikščionybė galėjo džiaugtis pilna laisve, visur pasirodė kryžius kaip viešas išganymo ir pergalės ženklas. Nuo tada jis pradėjo kilti bokštų smaile ir kalnų viršūnėse, nuo tada kryžius pradėjo reikšti visa, kas šventa ir krikščioniška. Tai buvo daroma per visus laikus iki mūsų dienų. Tai tebedaroma ir šiandien. Kokia ilgą, gražią ir gilią tradiciją!...

Gyvename dideli pavojais laikais. Tarp kitų pavojų, nemažas pavojus yra ir tai kilniai tradicijai, pavojus, kad žmonės gali pamiršti religinius dalykus, pavojus, kad jie, matydami kryžius, gali nebežinoti, ką jie reiškia. Jau dabar daugelis žmonių, paskendę kasdieniniuose užsiėmimuose, gyvenimo rūpesčiuose ir pasaulio triukšme, neberanda laiko savo sielos reikalams. Kaip dažnai reikia, kad pats gyvenimas žmogui uždėtų kryžius, kad liga, nepasisekimas, nelaimės, vargas ar pažeminimai pradėtų įsigyti, nes tik tada jis, pasijutęs vienišas ir tapęs panašesnis Nukryžiuotajam, atveria savo akis ir pamato, ką žmogui reiškia tik jimo jėga ir kokia yra Kristaus kryžiaus vertė. Tada jis supranta kryžiaus skelbiamą "Dievo didybę ir išmintį" (1 Kor. 1, 24). Tada jau ir kaip iš kryžiaus plaukia jėga, duodanti galios visa pakelti. Tada žino, ko nori tie, kurie visur stato kryžius.

Norint kryžius suprasti, reikia patiam savyje jį dalelį nešioti. Reikia nešti neturtą arba bent būti beturiu dvasioje, reikia kentėti arba bent būti pasiruoš-

šiam kentjimams, reikia išsižadėti arba bent kantriai priimti Dievo siuniamus nemalonumus. Tai nieko daugiau nereiškia, kaip gyventi dvasia ir širdimi krikščionišką gyvenimą. Štai kodėl ten rodoma didesnė pagarba kryžiui, kur uolėnis krikščioniškasis gyvenimas. O kam neripi krikščioniškosios tiesos, tas apsieina ir be kryžiaus, tam nereikalingas šis atpirkimo ženklas nei mokykloje, nei staigoje, nei teismo salėje. O atvira kovą prieš visą, kas dieviška, yra visuomet kova ir prieš kryžį.

Svetimiesiems, apsilankiusiems mūsų tavyje, krisdavo akis Lietuvos kryžiai. Jiems labiausiai patikdavo ir palikdavo giliausi spūdi tie kryžiai, kurie jau būdavo pakrypi, nes iš jų mūsų svečiai išskaitydavo gil religingumą lietu-

vio, ieškojusio sau stiprybės kenčiančiame Kristuje, kai jam reikėjo nešti sunki baudžiavos našta. Bet mūsų krašto lankytoja! taip pat stebėdavosi ir naujais, aukštais, dang besistiebianiais kryžiais, neginčijamais niekad nepalūžusio lietuvių tikėjimo liudytojais. Nors šiandien kitokie mūsų žemės "lankytojai" verčia, kapoja ir degina kryžius iš pakelių, bet jie jokiu būdu negalės išrauti ir sunaikinti kryžių iš lietuvių širdies. Tikras lietuvis žino, jog kryžiuje jo atrama, kai viskas svyruoja, kryžius jo viltis, kai visur vyrauja apgaulė. Todėl jis stengiasi išsaugoti savyje tą ženklą, kuriuo buvo pažymėtas, kai jį nuplovė krikšto vanduo.

P. Rabikauskas, S. J.

Tik Viena Bažnyčia

B rangusis Vinciai!

Tikra tiesa. Tremtis ir emigracija paskandino Jus nekatalikų roje. Ir į tarpe pastebite tikinčius, Diev mylinčius žmonius. Ne vienas jų bando išgauti iš Jūsų vieną kitą dalyką apie katalikų tikėjimą. Niekas nesistebiu, kai Jūs kartais tenka išgyventi nemaloną akimirksnį, kai būdamas praktikuojantis katalikas, nežinote ką atsakyti nekatalikų klausimus. Nebuvote tam parengtas. Virš 80% katalikiškoje Lietuvoje, nesant pavojaus tikintiesiems užsikirsti nekatalikų pažiromis, nebuvo didelio reikalo skirti daug dėmesio kitam tikėjimui ir mūsų skirtumams. Dabar kas kita! Ne tik kitatikiškai pareikalaus Jūs rodyti savo tikėjimo pagrindus, bet ir patariam turėti kilti minčių, ar mes esame teisūs, laikydami save einant tikroju keliu, o didžiąją daugumą žmonių klystant.

Kitas didelis pavojus yra šis: pamąžinti mūsų jaunimas susipažinti, susidraugaus, o kiti net susimyls su nekatalikais. Jie tikrai susidurs su nemažomis sunke-

nybomis, kylančiomis kaip tik iš mūsų tikėjimo, ir ne vienam pradės galvel suktis, ims galvoti: "visi tik jį geria, todėl nesvarbu kaip tikisi, svarbu kaip gyvensi".

Didelį šit vairi priežasčių yra gyvas reikalas dabar, dar patarime mūsų santykių su nekatalikais pradžioje, ramiu, šaltu, nei meilės, nei kitais aistras dar neaptemdytu protu išsiaiškinti savo, Katalikų Bažnyčios ir nekatalikų pozicijas Viešpaties santvarkoje.

vairiausi nekatalikų sektų sekteli yra šimtai. Nėra nei vietos, nei reikalo gilintis kiekvieną skyrium. Kuo tik jos nuo viena kitos besiskirt, nuo Katalikų Bažnyčios visos skiriasi bent šiais pagrindiniais bruožais:

1. Katalikai pripažįsta, jog Kristus pasauliui išganyti yra krikščionis vieną, savo Bažnyčią, ir kad šalia jos niekur kitur nėra išganymo. (Kaip tai "šalia jos" suprasti, paaiškinsiu kitame laiške). Nekatalikai arba nepripažįsta jokios bažnyčios, ar laiko visas vienodai geras.

2. Katalikai tiki, jog Kristus paskyr Petr (ir jo p dinius) regima savo Bažny ios galva. Nekatalikai tai neigia.

3. Katalikams Petras ir jo Bažny ia, tik jimo ir dorov s dalykuose, yra neklaidingi. Nekatalikai ir tai neigia.

4. Pagal katalikus, Kristaus Bažny ios konstitucija yra nepakei iama. Šiandien ji turi b t tokia pat, kokia buvo apaštal laikais. Nekatalikai tvirtina, kad ji esanti pasikeitusi ir jie es atstat pirmykšt jos form .

5. Katalikai yra sitikin , jog tik Romos Bažny ioje yra visos Kristaus savo Bažny iai suteiktosios ypatyb s. Nekatalikai tai laiko didele puikybe.

6. Nekatalikams vienintelis tik jimo šaltinis yra Šv. Raštas. Katalik Bažny ia pripaž sta ir Šv. Rašt ir Padavim .

7. Nekatalikai leidžia sau aiškinti Šv. Rašt kaip kas išmano, nepripaž sta jokio autoriteto, galin io nurodyti, kaip ta ar kita jo vieta privalo b ti suprantama. Katalik Bažny ia laiko save aukš iau-siuoju autoritetu ir savo žod lemian iu.

Yra ir kit skirtum , bet šitie yra vis skirtum skirtum li šaltinis. Juos supratus, kiti gan lengvai išsiryškina. Tod l ir bandysiu paaiškinti Jums tik šituos esminius skirtumus.

Kristus k r vien Bažny i

“Esu giliai tikintis. Nuolat skaitau Šv. Rašt ir tikiu, kas ten parašyta. T aiau randu jame gili priešingum Romos Katalik Bažny iai. D l vietos stokos pasitenkinsiu iškelti tik du: R. Katalik Bažny ia skelbia vairius tarpininkus tarp Dievo ir žmogaus. Pirmiausiai toks tarpininkas yra pati Bažny ia su kunigais ir visa j hierarchija. Toliau šimtai švent j su Marija priešakyje, kuri, šiais metais paskelbus nauj j dogm , sugretinama su Kristumi. Gi Šv. Rašte visur kaip raudonu si lu baltame audekle austa, kad vienintelis tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus yra tik J zus Krislus. “Per niek kit n ra išganymo,

nes neduota žmon ms kito vardo po dangumi, per kur mes tur tume b ti išgelb ti (Apd. 4, 12). “Aš esu durys. Kas per mane eina, bus išganytas” (Jo. 10, 9). “Aš esu kelias, tiesa ir gyvenimas. N vienas neateina pas T v , kaip tik per mane” (Jo. 14, 16).

Štai, Vincai, tikrai rimto ir tiesos ieškan io m s bi iulio Prano laiško ištrauk l . (Antr jo minim priešingum paltiesiu kada nors v liau).

Be abejo, tik vien vienas V. J zus Kristus yra išganymo šaltinis. Niekومت Katalik Bažny ia kitaip nemok ir nemoko. Jis savo kan ia ir mirtimi peln visa, kas reikalinga žmogui sutaikyti su Dievu, vesti antgamtin malon s gyvenim ir pasiekti amžin j antgamtin tiksl . Bet yra klausimas, kaip Kristus teikia savo laim tus išganymo turtus žmogui: ar pats, kiekvienam betarpiiai, ar Jis naudojasi kieno nors kito pagalba?

Jei “Šv. Rašte visur kaip raudonu si lu baltame audekle austa, kad vienintelis išganymo šaltinis yra Kristus”, tai taip pat ryškiai krenta akis, tartum milžinas kalnas didel je lygumoje, Kristaus nusistatymas t sti savo išganymo darb ne pa iam betarpiškai, o pasinaudoti kitais. Tik prisiminkime kok didel vaidmen prival s suvaidinti Petras: “Tu esi Petras (uola), ir ant tos uolos aš pastatysiu savo bažny i , ir pragaro vartai jos nenugal s” (Mt. 16, 18). Petras, tas silpnutis žmogus, aiški aiškiausiai paskiriamas tapti Kristaus Bažny ios fundamentu !

O štai paskutin J zaus valia, pareikšta prieš pat žengiant dang : “Man duota visa valdžia danguje ir žem je. Eikite tat ir mokykite visas tautas, krikštydami juos vardan T vo ir S naus ir Šventosios Dvasios, ir mokydami juos laikyti vis , k tik esu jums sak s. Ir štai aš esu su jumis visa dienas, iki pasaulio pabaigai” (Mt. 28, 18-20).

Jei šitie Išganytojo žodžiai turi bet kokios prasm s, tai ji gali b ti tik viena: Jis pats dabar baigia savo žem s ke-

lion ir grįžta pas T v amžinyb n. Bet Jo išganymo darbas žemėje vos tik pradtas. Tiesa, yra viskas par pinta kas reikalinga: ir mokslas paliekamas, ir sakramentai, ir maloni malon s. Bet juk visa tai reikia padaryti žmon ms priei nama. Kas tai dabar darys, Jam dangun žengus ? Kristus žino vis savo didyb : “Man duota visa valdžia danguje ir žemėje”. Ir, ta savo valdžia pasiremdamas, Jis liepia: “Eikite tat ir mokykite... ir krikštykite...” Vadinas, vienuolikai savo apaštal Jis perduoda savo uždavin žemėje. Jie bus atsakingi už Kristaus mokslo ir malon s išdalitim visoms tautoms visais laikais. Tad argi apaštalai, paties Kristaus noru, netampa tarpininkai tarp žmoni ir Kristaus mokslo? Argi pats Kristus ia nesuskaldo žmonijos dvi nelygias dalis: viena — mokan ioji, krikštijan ioji, o kita — priiman ioji, tikin ioji. Apaštal pareiga skelbti “linksm j naujien ”, žmoni pareiga priimti, tik ti, krikštytis. Ir tokia didel pareiga, jog tik “kas tik s ir bus pakrikštytas, tas tebus išganytas, o kas netik s, bus pasmerk tas” (Mork. 16, 16).

sigilinkime kiekvien to teksto žod : “laikyti” — tai tik ti, priimti Jo moksl ir elgtis, kaip Jis mok gyvu žodžiu ir pavyzdžiu. “Visa, k tik esu jums sak s”: nieko nepridedant ir nieko neatimant. “Ir štai aš esu su jums”: aš jums pad siu ypatingu b du. (O jei dar atsiminsime pašven iam j malon bei Šven . Sakrament , tai “aš esu su jums visas dienas” pasako, jog Kristus ir toliau bus su savo tikin iaisiais, kaip Jis dabar yra su apaštalais, nors ir nauju sakramentiniu b du).

“Visas dienas, iki pasaulio pabaigai” nereiškia, jog apaštalai niekada nemirs, bet kad ir jie tur s savo darb perduoti kitiems, savo p diniams, kaip dabar Kristus jiems duoda, ir kad J zus bus ir su p dini p diniais, iki pasaulio galo.

Mielas Vincai, negalima n trupu iuko abejoti: Kristus paliko gyv moko m j autoritet savo Evangelijai skelbti.

Apaštalai ir j p diniai yra tarpininkai Kristaus mokslui perduoti visoms pasaulio tautoms.

Galia valdyti

Kas tik pripaž sta Krist Dievo s - numi, tas turi pripažinti Jam teis valdyti savo išgelb tuosius žmones. Bet ir t savo valdži Išganytojas suteik apaštalams: “K j s surište žemėje, bus surišta ir danguje, ir k tik atrište žemėje, bus atrišta ir danguje” (Mt. 18, 18).

ia Kristus kalba savo apaštalus, ne minias. Vadinas, surišimo ir išrišimo gali teikia jiems, o ne visiems žmon ms. “Surišti” ir “atrišti” reikia imti dvasine prasme, ne medžiagine, ir tai reiškia pareigoti, saistyti s žines. S žin s pareigojamos statymais ir sakymais. Tod l Kristus, duodamas teis “surišti” ir “atrišti”, duoda teis apaštalams leisti sakymus, o žmon ms uždeda pareig jiems paklusti. Kas daryti su nenoriniais klausyti? Juos gali bausti — išmesti iš Bažny ios bendruomen s: “Jei neklausyt Bažny ios, teb nie tau kaip pagonis ir muitininkas” (Mt. 18, 17).

Matote, Bi iuli, tie patys apaštalai, kurie gavo sakym mokyti, gavo gali valdyti mokomuosius: leisti statymus, teisti ir bausti. Ta trejopa teis yra kiekvienos organizuotos visuomen s valdžios savyb . Kad šita krikš ioni pilnai organizuota bendruomen n ra politin pasaulio valstyb , nulemia paties jos K - r jo aiškiai nusakomas tikslas. Visa apaštalams suteiktoji valdžia privalo pad ti žmon ms tapti “Dievo vaikais” (Jo. 1, 12), padarant juos “dieviškosios prigimties dalininkais” (2 Petr. 1, 4), kad jie b t “šventi, kaip ir pats Dievas yra šventas” (1 Petr. 1, 16); kad jie “tur t gyvenimo ir aps iai tur t ” (Jo. 10, 10).

Bet žmon s šventais Dievo vaikais tapti gali tik sunaikin nuod m : “Darykite atgail , ir teapsikrikštija kiekvienas iš j s J zaus Kristaus vardan j s nuod m ms atleisti; taip j s gausite Švento-

sios Dvasios dovan", moko šv. Petras po pirmojo pamokslo besiteiraujančius žydus, kas daryti išganymui gauti (Apd. 2, 38).

Krikšte gautajam dieviškam gyvenimui palaikyti ir ugdyti apaštalai privalo panaudoti kitą Sakramentą — Jėzus Kristus Kėnas ir Kraujas, tarsi iš dangaus nužengusiųjų duona (Jo. 6, 50). Jiems sakoma ta duona dalinti: "tai darykite mano atminimui", liepia Jėzus, pirmą kartą pats padalinęs Paskutinį vakarienę (Lk. 22, 19).

Rankų užduo jį teikti tikintiesiems Šventąją Dvasią irgi apaštala pareiga ir teisė, kaip ne kartą pažymi Apaštala Darbais (8, 17; 19, 6).

Be krikšto, be Kristaus Kėno ir Kraujo negalima eiti Dievo karalystėn, negalima gyventi dieviškuoju gyvenimu: "Jeigu kas neatgims iš vandens ir Šventosios Dvasios, tas negalės eiti Dievo karalystėn" (Jo. 3, 5); "iš tikrųjų sakau jums, jei nevalgysite žmogaus Sėnos kėno ir negersite Jo kraujo, neturite savyje gyvenimo" (Jo. 6, 54).

Pagaliau yra negalimas dalykas, kad žmonės, tikintys Kristaus apreišktais tiesais, pasikrikštiję, besinaudoję tais paiais Sakramentais ir klausę apaštala ar

jų pėdiniais, regimai neišsiskirti iš kitų ir nesudaryti savo matomos bendruomenės, kad jie nepajustų vieno visų jungiančio ryšio. Tai gyvai Kristus tikintiesiems bendruomenei pats Išganytojas suteikęs "Bažnyčios" vardą: "Tu esi Petras (uola) ir ant tos uolos aš pastatysiu savo **bažnyčią**" (Mt. 16, 18). Kai kuris broliškai klysta, reikia "pasakyti **bažnyčiai**" (Mt. 18, 17).

šiuo metu, Vinciai, Kristus nekalba apie bažnyčias, o apie Bažnyčią. Jis nekerdešimtis ar šimtus bažnyčių, o vieną "savo Bažnyčią" ir su ja pasižadą būti iki pasaulio pabaigai. Todėl ir tautapaštalas taip labai ragina krikščionis laikytis vienybės! "Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas" todėl ir krikščionys turi būti "vienas kūnas, viena dvasia, taip kaip yra pašaukti vien pašaukimo viltis" (Efez. 4, 4-5). Šiandien matomoji daugybė krikščionių sektų, viena su kita bekovojančių, kiekviena savaip beaiškinančių Kristaus žodžius, kurie galėtų turėti tikrai vieną prasmę, tikrai nėra dieviškosios Meilės vaisius. Vienas Dievas, vienas Kristus, viena Tiesa, vienas Kelias išganymui — viena Kristaus steigtoji Bažnyčia.

J. Kidykas, S. J.

ERŠKIAI

Aleksandras Šatas

Ar žinote, erškiai dygūs,
smilkinius smigūs,
Išsunkdami po laš kraują
Išganymui gyvybę;

Ar jau iate, kaip miršta žemė,
Kaip tyliai blėsta pulsas...
koki praradę aptemę
Ir įs drauge nupulsit?...

Nežinote, erškiai dygūs,
smilkinius smigūs,
Nežinote, kad gėsta pulsas
Visos, visos gyvybės!...

Kas vasarai parodys kelią,
Kai kelrod užpėsit;
Kur suks lizdus pilki ereliai,
Kada kalnai ims griūti?...

Ar vis dar ty iosis bepro iai,
Po kryžiumi sustoję,
Kai pasileis nuo saulės žemė
Nežinomon kelionė?...

Teis , Teisingumas ir Meil

Reikia aukštesni ir kilnesni d sni —
socialinio teisingumo ir meil s!

PIJUS XI

Daugelis žmoni mano, kad jeigu jie tik ži ri savo teisi , nepakli va policijai nagus, n ra patraukiami kit teism , tai jau yra visiškai “košer” — nesusitep , teis s artimo atžvilgiu. Jiems atrodo, kad užtenka laikytis šio d snio: savo nepaleisk, kito nenor k! Išmet elgetai ar labdaros tikslams kok skatik , jie jau iasi visai pador s krikšč ionys, vykđ artimo meil s sakym . Pagaliau nekart dabar tenka išgirsti: “Man išmaldos nereikia, aš tik noriu, kad b t gerbiamos mano teis s!”

Visi šaukiasi teisingumo: darbininkai, reikalaujami teisingo užmokes io, tarnautojai — teisingos algos; savo teisi reikalauja žmona ir vyras, vaikai ir t -vai, darbininkai ir darbdaviai, neturtin-gieji ir turtuoliai. Ir toms teis ms saugoti yra prileista daugyb statym , j vykdymui prirašyta instrukcij , pastatyta policija, pristeigta teism , tribunol ir teis s fakultet . O vis d lto tiek daug žmoni jau iasi nuskriausti, apgauti ir pažeisti net pagrindin se savo teis se! Kur ia yra netvarka? Kod l šioje srityje žmonijos taip mažai pažengta pirmyn? Kas reik t daryti?

Teis ir sielos kult ra

Galima ieškoti priežas i statym netobulume, teism nerangume ar policijos nebudrume. Ta iau, tur b t, kiekvienas sutiks, jog tikroji priežastis gl di giliau. Neužtenka statymais nustatyti teises ir griežtai ži r ti j vykdymo. Net vokie iai, visur gars s savo administraciniais gabumais bei paklusnumu statymams, ir drastiškiausiomis priemon mis nepaj g užgniaužti juodosios rinkos, spekuliacijos tiek naci , tiek pokariniais laikais. Teisi vykdymui reikia šio to daugiau, reikia teisingumo dvasios, kuri iš vidaus skatint mielai išpildyti artimui teis s pareigas. Moderniajam žmo-

gui reikia sigyti teisingumo doryb — reikia pastovaus valios palinkimo teikti kitam tai, kas yra jo, kas jam priklauso.

Negyva statymo raid ar kokia išorin j ga žmogaus pakankamai nepaskatins laikytis teisingumo. Gudrus žmogus visada ras keli apeiti statymams, prisidarys skyli pro juos prasmukti, išras priemoni policijai apgauti. Teisingum gali gyvendinti tik teisingumo doryb . Ji palenkia pat teis s vykdytoj , pa i žmogaus vali noriai atlikti kitam teisine pareigas. Toks žmogus supranta ar bent nujau ia, kad kitas turi teis ne d l to, kad jis k nors valdo ar gali j ga išreikalauti, bet kad jis turi moralin gali , ko nors kaip savo reikalauti, k nors kaip savo valdyti, tur ti. Ši ties modernusis teis s filosofas J. Ihering taip išreiškia: “Tur ti teis reiškia, kad kas nors yra kaip tik mums”. Tai yra mums ar kitiems pa ios prigimties, paties K -r jo kas nors skirta, kaip priemon žmogaus tikslui siekti. Laisvai tai pripažindamas, žmogus sigyja nuopeln Dievo ir žmoni akyse. Teisingumo daryb praktikuoj s žmogus nuolatos nusilenkia Dievo ir proto nustatytai tvarkai, nugal damas savimyl os ir polinki atkalbin -jimus. Tokiu b du žmogaus valia tampa stipresn , o pats žmogus vis dvasingesnis, visuomeniškesnis, geresnis.

Teisingai skai iuoti gali skai iavimo mašinos, gatv se jud jim gali tvarkyti automatai, savo teisi gali sugeb t reikalauti kiekvienas žmogus, bet teisingum tvarkyti ir gyvendinti gali tik dorybingi žmon s. Tam jau reikia dvasin s kult ros! Mums reik t prisisteigti bent pradini dvasin s ir dorin s kult ros “mokykl ” ir be reikiamo jos lygio neprileisti žmoni jokioms pareigoms...

Kas yra tas socialinis teisingumas?

Jau nuo devynioliktojo šimtme io galo prad jo gird tis bals , reikalaujan i socialinio teisingumo. Šis žodis aid dar-

binink l pose ir širdyse, jis skamba, nuo Leono XIII pradedant, ir popieži kalbose bei socialin se enciklikose. Tačiau, siklausius socialinio teisingumo reikalavimus, gird ti juose teisingumo doryb s šauksmas.

Nevienodai suprantama, kas yra socialinis teisingumas. Vieni juo laiko t pat bendr j teisingum , tik labiau pabr ždami pareig prisid ti prie bendrosios gerov s ne tik atskirus žmones, bet ir žmoni grupes bei klases. Kiti sako, kad tai yra darbinink klas s ir silpnesni j visuomen s grupi teis lygiai naudotis bendrosios gerov s teikiamomis priemon mis bei g ryb mis. Tačiau ne tik darbdaviai, bet, pasinaudodami išleistais statymais ar savo draugij bei unij j ga, ir darbininkai gali pažeisti teisingum . Tod l dabar socialiniu ir visuomeniniu teisingumu daugiausia yra laikoma doryb , palenkianti žmogaus ir grupi vali daryti tai, ko reikalauja bendroji gerov , nors tai statymais dar ir neb t užd ta, bet tik paž stama ir nauj iama kaip teisingumo reikalavimas.

Mat, m s laikais taip greitai vyksta visokie socialiniai ir kiniai pasikeitimai, kad statymai greit pasensta arba j vien jau neužtenka pilnam gyvenimo tvarkymui. Bendruomeninis gyvenimas dabar yra labai tampriai sujungtas. Paskiri žmoni ir j samb ri veiksmai tuoj turi didel s takos visuomen s pad ties pager jim ar pablog jim . Visi žinome, kad, vos tik sustreikavus kokio nedidelio miestelio darbininkams ar stambiam fabrikantui numušus kainas, tuoj yra palie iami šimt ir t kstan i žmoni interesai. Be to, profesin s žin ir viešoji moral m s laikais yra stipriai pašlijus.

M s laik doryb

Tod l suprantama, kod l dabar taip šaukiamasi socialinio teisingumo, kod l tarp darbinink m s laikais aliarm signalas ir streik š kis yra šie trys žodžiai: "Reikalaujam socialinio teisingumo!" Bet taip pat aišku, kad tik teisingumo doryb gali šiuos šauksmus ir aliarmus

nutildyti. Tod l ir socialinio teisingumo doryb yra m s laik doryb ! Pagrindin s jos žym s yra šios:

1. B ti atviram naujiems reikalavimams bei juos pripažinti, nors jie dar neužd ti statym , nors kitas dar neturi po ranka jam ši teis pripaž stan i nuostat .

2. B ti pasiruošusiam atsisakyti savo teisi , nors jos atrodyt b tinos ir ilg šimtme i tradicija pašv stos, pav., neribota šeimos galvos, nuosavyb s, pelno teis .

3. Noriai ir veikliai dalyvauti bendruomeniniame gyvenime, kad ir reik t gražiam sugyvenimui auk sud ti, nauj keli ieškoti.

Socialinio teisingumo doryb s siekti yra pareigtos kiekvienas žmogus ir tuo labiau, kuo daugiau jis gali pad ti ar pakenkti bendrajam labui savo talentais, turtu ir užimama vieta. Pijus XI enciklikoje "Quadragesimo anno" sako: "Yra b tina, kad šis teisingumas apimt institucijas bei taut gyvenim , norint sukurti s kming teisn bei socialin ekonominio gyvenimo santvark ."

Mums reik t socialin s statymdavyvyst s, sakmiai visiems nurodan ios j teises ir pareigas kitiems. Tačiau dar labiau mums reikia žmoni su gyva teisingumo s žine, su aukštu teisingumo doryb s laipsniu. Tie žmon s be kivir i ir ilg kalb tyliai ir nuoširdžiai atlieka savo šeimoje, darboviet je, visuomen je ir tautoje tai, k kitiems privalo. Jie yra tikrieji demokratai, nes statymai demokratijoje yra pa i žmoni leidžiami. Be to, kadangi j išleidimo proced ra demokratijoje yra ilga, tai jiems dar nepasirodžius, jau juos vykdo. Tokie žmon s tampa ir Kristaus palaiminimo dalininkai: "Palaiminti taikieji — o iš graikiško teksto pažodžiui ver iant — palaiminti taik kuriantieji, nes jie bus vadinami Dievo vaikais!" J nuoširdus teisingumas neša visur taik , ramyb ir laim .

(B. d.)

P. Daugintis, S. J.

LIUTERIS IR ATLAIDAI

Pra jus kart kalb jome, kod l Liuteris atsiskyr nuo Katalik Bažny ios. Nagrin jome priežastis, kurios kilo daugiau iš jo vidujin s dvasin s b kl s. Bet vidujini priežas i , tur b t, b t neužtek , jeigu neb t prisid jusios labai palankios išorin s aplinkyb s. Renesansas ir Humanizmas žymiai pakeit Viduramži žmonijos dvasi . Viduramžiais žmon s buvo labai religingi, tur jo daug laiko melstis, m styti apie Diev . Krikš ioniškoji filosofija ir teologija žyd te žyd jo. Buvo sukurta filosofin ir teologin sistema, pavadinta “Scholastika”. Dievo garbei buvo statomos gražiausios katedros.

Nauj j Amži pradžioje atrandamas Naujasis Pasaulis, šiandien vadinamas Amerika, su neribotais žem s plotais ir turtais; išrandama spaustuv , kurios pagalba galima plaiai paskleisti id jas, tiek geras, tiek ir blogas. Vienuolynuose atranda Homer , Virgilij , Ovidij ir kitus senosios Graikijos ir Romos kult ros raštus, kuriuos per tiek šimtme i vienuoliai perrašin jo ir kurie svaigino nauj j laik žmogaus galv bei žav jo šird . Prad jo kasin ti senosius griuv sius ir At nuose, ir Korinte, ir Romoje. Koki graži pastat ir šventykl ten b ta, koki žaving statul atrasta !

Be abejo, visa tai nevert žmogaus persisunkti pagonija ir atšalti nuo krikš iony b s, bet daugelis šios pagundos neišveng ir tapo liberalai, labiau pamil fizin k no grož , negu sielos kilnum ir šventum . Liuteris ir Melanchtonas buvo humanistai. Renesanso popiežiai, be abejo, nebuvo pavyzdingi krikš ioniškosios askez s ir šventumo atstovai. Dvasišk ja ir vienuolynai buvo gerokai palink pasaulio malonumus, nutol nuo dvasinio gyvenimo.

Protestantai, kuri vardas pirm kart buvo išgirstas Speyer'io susirinkime

1529 m., atrado ger dirv . Šiandien mums gal yra nuostabu, kaip Liuteris gal jo laisvai skelbti iš universiteto katedr ir iš bažny i sakykl eretiškas id jas, niekinti popieži , vyskupus, savo ordino viršininkus, ir niekas jam nepasipriešino, niekas neuždraud . Gal mums nesuprantama, kaip jis gal jo iš moter vienuolyn b riaais išvežti vienuoles. Visi šie faktai mums aiškiai kalba, kaip tais laikais buvo žlugusi religin rintis ir pasiaukojimo dvasia.

Liuteris, pamet s savo vienuolišk pašaukim , nelaikydamas vienuolišk regul ir kunigyst s užd t pareig , atrado daug ir kit , panaši save. Dar prisid jo labai stiprus vokie i nacionalizmas, kuriems nepatiko, kad italai per daug kišasi vokie i reikalus, tai kelias pasidar visai atviras steigti “Vokišk j Bažny i ”. Atlaid klausimas tai buvo tik paskutiniai trimito garsai priruoštai kovai.

Atlaid klausimas Liuterio laikais

Atlaidai Bažny ios istorijoje išsivyst palaipsniui. Katalik Bažny ios pradžia buvo krauju nuplauta. Pats krikš iony b s steig jas Kristus mir ant kryžiaus, pirmieji Jo sek jai buvo akmenimis mušami, kryžiuojami, pikt žv riantimis arenose draskomi, smaloje virinami ir kitokiais b dais žudomi. Tod l pirmykšt Bažny ia buvo labai atsargi, priimdama naujus narius, nes bijojo, kad neišlaikys, neištvers, atkris nuo tik jimo. Jei kuris nors Bažny ios narys nusikalsdavo, buvo smarkiai baudžiamas.

Bažny ia gerai supranta, kas yra mirtina nuod m , kuria prarandame Diev , savo K r j ir drauge užsipelnome amžin bausm pragare. Kalt (culpa) yra amžinoji bausm (poena aeterna) yra atleidžiamos tik Atgailos Sakramente — Išpažintyje . Taigi, kalt s ir am-

žinosios bausm s atleidimas nieko bendra neturi su atlaidais (indulgentiae). Taip pat su atlaidais nieko bendra neturi nei išpažintyje kunigo užduota atgaila, nei kasdienini nuod mi atleidimas nuod - mei priešingais doryb s veiksmiais. Atlaidai nepanaikina nei sunki nei lengv nuod mi , bet tik padeda atsilyginti už laikin sias bausmes.

Mirtina nuod me žmogus nusikalsta Dievui ir užsipelno amžin bausm pragare. Lengva nuod me taip pat nusikals - tama Dievui, bet mažiau, užtat ir baus - m už lengvas nuod mes n ra amžina, bet tik laikin : skaistykloje arba kartais ir šioje žem je. Kai išpažintyje yra atlei - džiamas kalt ir amžinoji bausm už sun - ki nuod m , paprastai dar pasilieka už j laikin bausm , atsilyginimas. Šios lai - kin s bausm s, kaip jau min jome, yra atliekamos arba skaistykloje arba šiame pasaulyje. Kad ne visados su kalt s ir amžinos bausm s dovanojimu yra atlei - džiamos visos bausm s, matome ir iš Šv. Rašto. Nathan d l papildytos svetimote - ryst s besigailin iam Dovydui sako, kad jo nuod m yra atleista, bet jo vaikas už bausm mirs (2 Kar. 12, 13). Taigi, ma - tome, kad nuod m ir amžinoji bausm gali b ti atleista, bet gali pasilikti laiki - n bausm .

N ra abejojimo, kad Bažny ia turi tei - s užd ti bausmes už nusikaltimus. Kris - tus šv. Petru aiškiai pasak : “K tu su - riši žem je, bus surišta ir danguje, ir k tu atriši žem je, bus atrišta ir danguje” (Mt. 16, 19). Šv. Povilas Dievo vardu ekskomunikavo didel paleistuv (1 Kor. 5, 4). Keturiomis pirmaisiais šimtmeiais Bažny ia skirdavo labai dideles bausmes už tikin i j nuod mes.

Nuod m s buvo dalinamos dvi dide - les grupes: nuod m s prieš Diev (atsi - skyrimas nuo tik jimo, stambeldyst , piktžodžiavimas prieš Diev ir šventva - gyst) ir nuod m s prieš artim , ypa žmogžudyst ir svetimoteryst . Baus - mi didume buvo tam tikri laipsniai. Di - džiausiai nusid j liai vadinosi “verkian -

tieji” (flentes), kurie paskirt laik tur - davo stov ti prie bažny ios dur , pele - nais apsibarst galvas, apsilik prastais r bais, nekirtais plaukais ir neskusta barzda. Kiekvieno einan io bažny i jie prašydavo mald . Antroji grup bu - vo “klausantieji” (audientes) ir tur davo stov ti bažny ioje, netoli dur (bobin - iuje). Jiems b davo leista išklausti šv. Miši pradži : epistol , evangelij ir pa - moksl . Po to tur davo išeiti iš bažny - ios. Tre ioji r šis buvo “kl pintieji” (prostrati). Jie kl p davo drauge su ka - tekumenais, t. y. su tais, kurie ruoš si priimti krikš ionyb . Ketvirtoji r šis bu - vo “šalia stovintieji” (consistentes). Jie gal davo stov ti drauge su kitais, tik ne - gal davo eiti prie šv. Komunijos.

Iš šv. Bazilijaus rašt žinome, kokia bausm buvo skiriama už vairias nuod - mes: už vagyst dveji metai, už paleis - tuvavim septyneri metai, už neteising priesaik vienuolika met , už svetimo - teryst penkiolika met , už žmogžudys - t dvidešimt met . Už pasikartojusi vagyst — septyneri metai, žmogžudys tur davo keturis metus b ti “verkianty - sis”, penkeris metus “klausantysis”, sep - tyneris metus “kl pintysis” ir keturis likusius metus “šalia stovintysis”.

Anglosaks tautos ir airiai tur jo šiek tiek skirting sistem . T taut Bažny - ia už bausmes užd davo pasnink , mal - das, bud jimus naktimis, gul jim ant grind , d v jim spygliuotomis juosto - mis, sav s plakim si. Pasninkas buvo la - bai griežtas — tik duona ir vanduo. Lai - kas b davo taip nustatytas: 7 dienos, 40 dien arba kvarantina (pavyzdys pa - imtas iš gav nios), 300 dien , o paskui jau metais. Bausm s, reikia pripažinti, buvo didel s, bet žmoniškos. Visados buvo atsižvelgiama amži , sveikat , ly - t . Moterims už tas pa ias nuod mes b - davo skiriamos mažesn s bausm s. Jei - gu atgailauj s susirgdavo, tai tuoj nuo - jo nuimdavo visas bausmes, kurias tur - davo t sti, kai pasveikdavo. Jeigu kas atgailaudamas atkrisdavo t pa i nuo -

d m , tur davo bausm prad ti iš naujo. Jeigu atkrisdavo jau pabaig s bausm , tai antr kart didel s viešos bausm s neuždavo, bet atstumdavo nuo krikš-ioni bendruomen s, kaip nepataisom (impenitens). Viešai nubaustieji, nors jau ir susitaik su Bažny ia, negal davo užimti vieš pareig , negal davo gauti šventim . Viešai nusikalt kunigai negal davo viešai atgailauti, bet nuo j tuoj atimdavo visas privilegijas, suriš- tas su j luomu, ir juos gr žindavo pa- saulie i luom (in statum laicalem). Viešos bausm s buvo skiriamos tik už viešus nusikaltimus; kas priva iai nusi- kalsdavo, tur davo priva iai ir atgailauti.

Nuo V ir VI šimtme io prad ta keisti senosios bausm s kitomis. Pirmiau bu- vusias bausmes pakeisdavo, pav., kelione šv. Žem , Rom ar kitas švent sias vietas. Paskui tas bausmes pakeisdavo stojimu kariuomen kryžiaus kar metu, kai buvo kovojama prieš krikš iony- b s priešus. Dar v liau prad jo šias baus- mes keisti keleto dien pasnink . Jau iš VII šimtme io žinome, kad vieneri met pirmykšt bausm buvo galima pa- keisti plakim si (3000 kart).

Nuo vis bausmi Bažny ia pirm kart prad jo atleisti tuos, kurie dalyva- vo kryžiaus karuose. Tai jau yra **visuo- tiniai atlaidai**. V liau Bažny ia prad jo keisti savo pirmykštes bausmes ne tik pasninkus, plakimus, bud jimus ir švent- keliones, bet taip pat ir maldeles. Jeigu, pav., už koki nors maldel duodama 40 dien atlaid , tai reiškia, kad Bažny ia tai sulygina su ta atgaila, kuri pirmiau b t reik j daryti 40 dien .

Nuo IX šimtme io buvo leista pelnyti atlaidus ir už mirusiuosius, bet visados buvo aiškiai sakoma, kad Bažny ia tuos atlaidus duoda ne tokiu pat b du, kaip gyviesiems, t. y. ne “per modum absolu- tionis” — visiškai atleidžiant nuo baus- m s, bet “per modum suffragii” — užta- rimo, prašymo, maldos b du. Nes juk tik gyvieji yra Bažny ios pavaldiniai, mi-

rusieji jau n ra jos galioje. Viduramži pradžioje buvo leista pakeisti buvusias bausmes išmald . Nebuvo pasitenkinta bet kokia išmalda, bet buvo nustatomas ir jos kiekis.

XIII šimtmetį vyko visai naujas da- lykas atlaid istorijoj. Popiežius Hono- rijus III suteik šv. Pranciškui Asyžie- iui “Porcijunkulos atlaidus”. Tai reišk- kia, kad, turint ši privilegij , galima vi- suotinius atlaidus pelnyti daug kart t pa i dien . S lygos šiems atlaidams la- bai lengvos: pakanka ateiti bažny i ir sukalb ti kelet poteri . Atlaid šaltinis ia yra ne žmogaus nuopelnai ir geri dar- bai, bet Kristaus ir Jo švent j nuopel- nai. Popiežius, kaip vis Bažny ios dva- sišk turt valdytojas, gali tuos turtus ir kitiems dalinti.

XIV šimtmetį paplito paprotys duoti atlaidus už pinig in auk bažny ios rei- kalams. Pav., Julius II, nor damas patai- syti ir pagražinti šv. Petro kap , paskel- b duosi s atlaidus visiems tiems, kurie, atlik išpažint ir pri m šv. Komunij , duos pinig in auk šv. Petro kapui tai- syti. Pradžioje buvo nustatyta, kad šie atlaidai bus skelbiami per 12 met , pas- kui dar š termin prat s . Prieš tai pa- naš s atlaidai buvo skelbiami teuton ordino naudai. Taip prieiname ir prie to laiko, kada Leonas X paskelb atlaidus už aukas šv. Petro bazilikai statyti. Tik- las, be abejo, buvo labai gražus. Šv. Pet- ro bazilika yra vis krikš ioni bažny ia, tod l nenuostabu, jeigu visi krikš ionys yra prašomi prisid ti prie jos statybos. Bet ia siv l vienas asmuo, kurs visam šiam reikalui suteik ypating atspalv . Tai buvo Albert von Brandenburg, ga- lingojo teuton ordino Vyriausiojo Ma- gistro pusbrolis.

Albert von Brandenburg (1490 - 1545) tapo Magdeburgo diecezijos vyskupu ir Halberstadt'o diecezijos administrato- rium, tetur damas 23 metus amžiaus. Tuo pa iu metu Mainz'o diecezija netu- r jo savo ganytojo. Mainz'o arkivysku- pas b davo elektorium arba kurfiurstu,

kurs tur jo teis rinkti imperatori . Tai buvo, žinoma, didelis dalykas. Už vyskupišk insignij gavim reik davo Romai sumok ti nemaž sum pinig , paprastai 10.000 dukat (dukatas yra maždaug dviej doleri vert s). Roma ilgai priešinosi, nenor dama Albertui duoti Mainz'o diecezijos, nes, j gav s, jis valdyt beveik pus Vokietijos. Bet Albertas vis praš . Pagaliau atrasta išeitis. Roma leis Albertui prisijungti Mainz' , bet tai kainuosi 10.000 dukat . Taigi, iš viso jis tur si s sumok ti 20.000 dukat . Jis tiek pinig netur jo. Bet pagal b at jo Augsburgu bankininkas Fuggers. Jis paskolino Albertui reikiam pinig sum . Bet kaip Albertas sumok s bankui skol ? Roma sutinka, kad b t skelbiami atlaidai aukotojams. Ta proga surinkti pinigai tur si b ti dalinami: pus eis popiežiaus išd bazilikos statybai, o kita pus Albertui arba, teisingiau sakant, bankui. Po Alberto maldavimu popiežius pasiraš 1514 m. rugpi - io m n. 1 dien , o atlaidus savo raštu "Sacrosancti Salvatoris" paskelb 1515 m. kovo m n. 31 dien . Albertas von Brandenburg tampa Mainz'o arkivyskupu ir kurfiurstu 1514 m., o 1518 m. jau tampa kardinolu.

Kadangi panašus atlaid skelbimas jau ir anks iau buvo vykdomas, tai buvo susidariusios ir tradicijos. Roma skirdavo komisarus, o komisarai pasiskirdavo subkomisarus. Komisarai b davo skiriamas koks nors labai takingas asmuo, o subkomisaru paprastai vienuolis pamokslininkas. M s kalbamu atveju Roma komisarai paskyr pat Albert , o šis subkomisarai paskyr dominikon Tetzeli, kurs jau anks iau buvo skelb s atlaidus teuton ordino naudai. Tetzeli prad jo savo darb 1517 m. pradžioje ir t s iki to laiko, kai Liuteris pak l triukšm su savo garsiomis 95 tez mis. Kaip tie atlaidai buvo skelbiami? Pamoksl metu buvo išaiškinamas atlaid tikslas ir s lygos: išpažintis, Komunija ir pinigini auka, kuri reik davo mesti antspaudo t d ž visiems lengvai prieinamoje vie-

toje. Ar buvo nustatytas tos aukos dydis, nežinia. Protestantai sako, kad taip, bet grei iausiai tai buv s tik patarimas. Pasibaigus atlaid skelbimui, d ž b davo atidaroma, dalyvaujant Romos, Alberto ir bankininko atstovams. Suma b davo oficialiai notaro patvirtinama. Paskui, pagal sutart , surinktus pinigus pasidalindavo. Protestantai skelb , kad tuo b - du buvo surinkta šimtai t kstan i dukat . Iš Romos dokument istorikai sužinojo, kad Roma tuo b du iš Mainz'o vyskupijos gavo 1643 guldenus ir 45 kreuzerius (guldenas — apie 16 RM), iš Magdeburgo vyskupijos 2574 guldenus. Taigi, sumos n ra jau tokios didel s.

Ne tik protestantai, bet ir patys katalikai sutinka, kad popiežiui netiko ir nereik jo sileisti tok šv. Sost žeminant bizn . Istorikai daugiausia kaltina Hohenzollernus už j kyrum popiežiui. Teologišk klaid popiežiaus nebuvo padaryta. Nuod mi atleidimo niekas už pinigų nepardavin jo. Jos gal jo b ti atleistos tik per atgailos sakrament . Net negalima sakyti, kad atlaidai buvo pardavin jami. Žmon s tada, be abejo, žinojo, kas yra atlaidai ir žinojo, k reiš k ir kam buvo duodama pinigini auka. Tai buvo gražiam tikslui teikiama parama. Atlaidai tebuvo tik proga. Popiežius teik atlaidus, tik parodydamas d kingum už t pinigini param . Be to, atlaid skelbimas buvo kaip misijos. Žmon s b - riais eidavo prie sakrament . Tai buvo taip pat priemon skleisti tarp žmoni pamaldum .

1517 m. spalio m n. 31 diena Bažny - iai buvo nelaiminga. Liuteris pak l tok triukšm , kurs atneš visai Bažny iai tiek skaudži nelaimi . Liuteris iki 1517 met vadinosi Luder. Dabar jis pakeit savo vard Luther, lyg parodydamas, kad jis pradeda nauj protestantizmo epoch . Bažny ios gyvenime tada reform reik jo. Jeigu Liuteris b t prad j s ir praved s reformas tinkamu b du, Bažny ia j šiandien šventu laikyt . Bet, de - ja, buvo jo einama ne tuo keliu. Bažny -

AUKL JIMAS, KINTANT GYVENIMO S LYGOMS

Viena pagrindini aukl jimo s lyg yra pastovumas. Vienas aukl tojas, pastoviai jaun žmog aukl damas, gali geriau j paveikti, negu keli, kits kit pakeisdami ir kiekvienas savaip j aukl dami. Taip pat ir vieno aukl tojo reikalavimai aukl tiniui turi b ti pastov s. Nepastovus ir nuotaikomis besivadovauj s aukl tojas kartais gali aukl jamajam daugiau pakenkti, negu pad ti.

Aukl jimui yra žalingas ir gyvenamosios vietos nepastovumas. Pedagogams yra žinoma, kad vaik aukl jimas mažai nuken ia, jei šeima d l kuri nors priežas i turi dažnai keisti savo gyvenam j viet . Juk ir suaug s žmogus, ilgiau kur begyvendamas, apsipranta su savo gyvenama vieta, tarsi su ja suauga: ji tampa jam artima, sava, miela. Dar labiau su savo gyvenama vieta suauga jaunas žmogus, augdamas ir br sdamas. Jis išmoksta j branginti, nes moningai pasisavindamas savo aplinkos papro ius bei vertybes. Jis ima vertinti tai, kas j apylink je labiausiai vertinama, gerbti tai, kas kit gerbiama. Jis ia susipaž sta su vietos autoritetais, supranta j reikšm ir jais pradeda sekti. Taip vienoje apylink je begyvendamas, augdamas ir br sdamas, vaikas, paauglys ir jau-

ia iš t li dn vyki pasimok ir padar daug vairi reform . Atlaid , be abejo, nepanaikino, nes tai nebuvo blogas, bet labai brangintinas dalykas.

J. Venckus, S. J.

nuolis auga jos papro ius, pasisavina bei susidaro sau vertybi sistem ir moralinius d snius. Pastoviai vienoje vietoje gyvendamas, jis geriau supranta ir savo aplinkos neigiamumus ir, laikydamasis savo aplinkos nuotaik , j vengia.

Iškeldamas pastovumo reikal , ia noriu priminti, koki nuostoli atneš gyvenamosios vietos nepastovumas ir kokie pavojai gresia aukl jimui to lietuviško jaunimo, kuris auga, gyvendamas klajokli gyvenim , kuris praleido dešimtis mokytoj , tur jo išmokt praeiti pro visus svetim j tikrinimus ir kovoti už savo egzistencij prieš visus pasik sinimus bei skurd . Tremtini jaunimas jau nuo karo pradžios daug mat , daug patyr , daug pergyveno. Pervažiavo daugyb viet , gyveno vairiausioje aplinkoje. Bet su jokia vietove pastoviau nesusigyveno, joki vertybi ten nepasisavino.

Kelet met teko praleisti Vokietijoje ar kituose aplinkiniuose kraštuose. Taigi, teko gyventi labai aukštos kult ros kraštuose ir darbš i bei kruopš i žmoni tarpe. Bet labai maža kas tesidom jo tos aukštosios kult ros reiškiniiais, dar mažiau kas jais susižav jo ir niekas nepasimok ger j t krašt gyvenimo savybi : darbštumo, tvarkingumo, susiklausymo, sugeb jimo organizuotis. Niekuo nesidom ta, nesistengta tai pažinti ir pasisavinti, nes visk buvo ži rima, kaip mums svetima, laikina, praeinama.

Nepalankias aukl jimui s lygas sudaro ir vairi tautybi susimaišymas. Gyvendami tremtini stovyklose patyr me, kad vairi tautybi ir vairi papro i jaunimo mišrumas aukl jimui neišeina gera. Vienos tautyb s jaunimas mažai gera iš kitos tautyb s jaunimo tepasisavina, bet daug lengviau jis pasisavina tai, kas kituose yra neigiama. Kurios nors tautyb s žmoni laisvesni papro iai tuoj pasisavinami, bet varžomasi kitus sekti tuose dalykuose, kurie morališkai yra vertingi.

D l visa to, gyvenant tremtyje, pedagogiškai daug pralaim ta. Gyvenimo ne-

pastovumas ir masinis susikimšimas bei susimaišymas nuvertino pat auklį . Pasikeitė ir vaikų santykiai, sumažėjo šeimos ir mokyklos taktika ir organizacijų vaidmuo, o labai padidėjo draugų arba tiesiogiai su taks. Auklį tins labiau atsipalaidavo nuo tiesioginio auklų tojų takos, ir jam pasidarė vis mažiau bendros auklėjamosios vertybės . Mokslas, išsiauklėjimas, apsiskaitymas, tvirtas charakteris, religija, moralinė asmenybė — jam pasidarė nebe domis dalykai, siekiami tik iš tradicijos ar prievartos ir tik tiek, kiek būtina — iki neryškaus vidutiniškumo. Taip per trumpą laiką nutolta nuo Lietuvoje buvusios auklėjimo tradicijos ir ten vyravusios pedagoginės dvasios. Pedagogiškumu požiūriu — tai didelis nuostolis.

Tolimesnė emigracija vis pakeitė gyvenimo sąlygas. Praeitį patyrimas auklėjimui kelia neramumą — ar su gyvenimo sąlygų pasikeitimu vis neprasis tolimesni pedagoginiai nepasisiekimai bei pralaimėjimai? Ypač dėl to, kad pasunkėjo ir padidėjo. Jei Vokietijos stovyklose sumažėjo ir taks vaikams dėl masinio gyvenimo, tai išsivertė — vai nebegali sekti vaikų gyvenimo ir daryti jiems takos todėl, kad per mažai juos temato. Tvis per dienas nematomai, laisvu nuo mokyklos laikais vaikai leidžia, kaip patys išmano. Tokia padidėjimas visada būna dideliuose pramonės centruose, ir ten visada nusiskundžiama auklėjimo sunkumais.

sikurdami šiame krašte, radome naujas sąlygas ir naujus galimumus. Jaunimas rado naujas galimybes auklėjimui, šviestis, mokytis; bet drauge jam yra naujų galimybių pasisavinti ir daug ko neigiamai. Toks pasakymas dar nereiškia, kad iš gyvenimas būtų labiau sėgėdė ar kad iš nebūtų rpinamasi jaunimu. Taip tvirtinti būtų naivu. Žmonės visur tie patys, ir jį pastangos siekti ko nors gera visur panašios. Tai iš, nepaisant to, iš yra ir mums naujų aplinkybių, kurios jaunimui gali būti gana pavojingos

ir kurių apdairus auklėjotojas neturi išleisti iš akių .

Vis pirmą auklėjimo sąlygas pasunkina jau pats didmiesis gyvenimas, kurio su kuriais pateko dauguma tremtinių . To gyvenimo judrumas su savo nuotykiškais, pramogomis, reklamomis ir daugybe sensacingų vykių pagauna jauną žmogų ir patraukia ieškoti ko nors nepaprasto ir domaus, patirti naujų spūdžių . Ne pratusiems tokį judrumą ir labai komplikuotą gyvenimą gali būti pavojingiau, negu tiems, kurie šiose sąlygose yra nuo mažens užaugę .

Jaunimui yra labai pavojingas ir didelis šio krašto žmonių nureligėjimas. Statistika rodo, kad maždaug pusė visų J. A. V. gyventojų nepriklauso jokiai religinei bendruomenei. Dauguma, tiesa, prieš religiją nekovoja ir, kaip jie patys pasisako, religija nesidomi. Tai išiau prieš katalikus, kaip gerai susiorganizavusius ir turinčius didelį taką viešajam gyvenimui, tokie areliginiai sluogsniai visur pasisako nepalankiai ir viešai ar slaptai veikia Katalikų Bažnyčios bei jos institucijų nenaudai. Toks masinis nureligėjimas, suprantama, nelieka be takos jauniems, brstantiems žmonėms. Visa mūsų laimėjimas, kad dauguma tremtinių vaikų gali lankyti parapines katalikiškas mokyklas ir auklėjimui religinėje dvasioje. Tai išiau vis liau, baigę mokyklas, per laikraštį bei žurnalų skiltis ir kitais keliais susiduria ar turės susidurti su areligine atmosfera, kuri brausis jį nuotaikas ir alins jį religinius sitikimus bei moralinius pagrindus, vesdama juos indiferentizmą . Geriausiai nuo to jaunimui gali sulaikyti aktyvus dalyvavimas lietuviškose katalikiškose organizacijose ir gerai redaguojami katalikiški jaunimo laikraštiai bei žurnalai. Taigi, tikrai reikia juos remti ir skaityti.

Mums katalikams yra svetimas netikinties visuomenės iš skelbiamas moralis supratimas. Mes turime aiški religiška sankcionuoti moralis . Europos netikintieji bando ieškoti tvirtos moralis

norm, pavadint kategoriško imperativo ir kitais panašiais vardais. Amerikos liberalizmas pastovi moralini norm neieško. Moral s normas jie suveda standart, išvedam iš daugumos žmoni moral s. Jei kur dauguma gyvena nenormaliai, tai jau nebereik t j smerkti, o j elges paimti kaip norm arba moralin standart, prie kurio ir kiti tur t derintis. Vienas zoologijos profesorius, tyr s vyr seksualin gyvenim ir rad s, kad dauguma jo apklaust j amerikie i vyr yra vienaip ar kitaip nusikalt moral s reikalavimams, neseniai pasi l pagal tai nustatyti ir atitinkam vieš j seksualin s moral s standart. Tokie neva moksliški pigios moral s pateisinimai, suprantama, nekritiškam jaunimui yra labai pavojingi.

Nuodijant vaidmen vaidina ir kai kuri spauda. Tai yra toji spaudini r šis, kuri leidžiama grynai pasipelnymo tikslais. Vien j dal sudaro komikai, kit — leidiniai, žadin seksualin smalsum. Komikai yra žalingi ne tik d l to, kad jie atpratina nuo skaitymo, bukina jaunimo estetin jausm ir tuo b du sulauko j nuo kult rinio aukl jimosi, bet dar labiau d l to, kad jie žadina nepedagogišk nuotaik. Jie stengiasi b ti dom s, nesiskaitydami su priemon mis. Dažnai juose pašiepiami ir kvailais pavaizduojami t vai, kad iš j keisto nusi statymo ar nevykusio elgesio gal t vaikais pasijuokti. Vaikams pataikaujant, jiems ten leidžiama fantastiškiausiais b dais išėiti laim tojais, bet tuo b du ten yra paneigiamos visos pedagogin s ver tyb s ir idealai.

Morališk pavoj sudaro labai gausi geltonoji spauda, kuri, aplenkdam visus statym draudimus, reklamuojasi labai agresyviai ir pikantiškai. T spaudos r š neretai paseka ir kiti rimtesni žurnalai, duodami daug vietos k no grožio pavaizdavimui. smalsum linkusiam jaunimui tokia spauda iš vienos pus s patarnauja, kaip tam tikros r šies provokacija, iš kitos — kaip jo moralini nukrypim pateisinimas.

Pedagoginiams siekimams yra svetim as ir per didelis asmeninio malonumo vertinimas bei jo ieškojimas. "Good time" idealas neugdo nei dideli asmenybi nei išmoko jaunim siekti aukštesni dalyk. Pagaliau, pratimas ieškoti tik tai, kas pa iam šiuo metu gali b ti malonu, neveda n asmenin laim. Savaim suprantama, jaunimui reikia vairumo, reikia tinkamo poilsio ir kult ring pramog, bet tie dalykai negali jam pasidaryti svarbiausiu veikimo tikslu. M s supratimu, žmogaus linkimas ieškoti tik asmenini malonum rodo jo tuštum ir nesugeb jim suprasti didži j vertybi. Asmeninio malonumo ieškotojai neišsiugdo sau stipraus charakterio, ir jie v liau tampa sociališkai mažiau vertingi žmon s. Sau ir kitiems vertingi individai išauga tik orientuodamiesi kurias nors aukštesnes vertybes, tik siekdami aukštesni ideal: mokslo, religinio tik jimo, tvirto charakterio, išsiaukl jimo, vidin s kult ros, tautos gerov s, menin s išraiškos. Bet, norint tai pasiekti, reikia dirbti, kovoti ir paaukoti savo asmeninius malonumus.

Besir pindami savo vaik aukl jimu, t vai susiduria ir su daugeliu kit sunkum bei pavoj. Per jus iš paprastesnio sud tingesn gyvenim, ir aukl jimo reikalavimai darosi sud tingesni. Aukl tojams tai reikia numatyti ir atitinkamai veikti.

Gyvenimas trentyje ir jo nepastovumas dulk mis apneš aukštuosius m s tautos idealus, juos nuvertino, supilkino. Kasdienis netikrumas ir kova už b v mus atbukino ir nustelb susidom jim aukštesniais dalykais. Aiškius ir visuotinius principus neretai pakeit momento reikalavimai. T aiau princip netekimas jau reiškia demoralizacij.

Demoralizuota aplinka žymiai apsunkina jaunimui susirasti keli ir susiformuoti idealus. Bet t v pastovumas gali jam daug pad ti. Pastovus t v nusistatymas, nuolatinis j r pinimasis vaik ne tik materialine, bet ir dvasine gerove

ir ateitimi, pastov s j reikalavimai gali sumažinti aplinkos nepastovumo takas, gali tiesiog b ti tos normos, kurios padeda svyruojantiems susiorientuoti ir pagal kurias jie s moningai ar nes moningai derina savo veiksmus bei siekimus.

Nepastoviose ir labai komplikuotose s - lygose jaunam žmogui lengva paklysti. Ta iau, jei t vai stengsis stov ti arti jo ir numatys, kur ir kaip jam pad ti, tai ir ta komplikuota, neaiški aplinka gali b ti jam nepavojinga.

P. Maldeikis

Tik Vien Kart J Sutikau...

Gerbiamoji Ponia!

To vienintelio karto, kai J s buvote pas mane, nepaž stam , pravažiuojant kunig už jusi, nors jau daug laiko pra - jo, dar neužmiršau. Mano pas mon j retkariais išskyla Tamstos susirpin s, truput li desiu nudažytas jaunas veidas, kuris tada taip puikiai derinos prie bendro rudens fono — prie pageltusi berž , už lango bebarstan i savo lapelius.

Iš J s širdies plauk tylus, bet gilus skundas, kuriame jung s tremties ir šeimos vargai. Tris valandas tada mudu dalijom s mintimis, kartais eidami tikras diskusijas. J s vis tvirtinot, kad besireiškian iai Jumyse naujai gyvybei geriau neleisti išvysti pasaulio šviesos: bastymasis svetimuose kraštuose ir neaiški ateitis nežadanti nieko gero; kad žmogaus iš viso gimdyti neapsimoka, nes pasaulyje jis neapken iamas ir žudomas.

Aš stengiausi atkreipti J s d mes toki sprendim neteisingum : žmogus gimdomas ne žem s vargui, bet dangaus laimei. Tai yra didžiausia motinos garb — jos dalyvavimas dievišk j Tv r - jo plan vykdyje; kad b ti motina — kilniausias tarnavimas Dievui; kad vaiku iai nušvie ia moters pasaul nauja šviesa ir šird pripildo nauja meil s šilima; kad Dievas savo apvaizda neapleidžia t , kurie r pinasi vykdyti Jo vali ; kad Jis dažnai atima palaim iš t , kurie pražudo Jo sutvertas, mylimas sielas.

Kadangi antgamtiniai motyvai J s neveik — atrod , kad jie visai Jums sve-

timi — apeliavau J s pa ios interesus: aiškinau, kaip motinoms, prieštaraujantioms motiniškumui, keršija pati prigimtis. J s nenor jot tik ti tada mano tvirtinimams, kad motin , sunaikinusi savo meil s vaisi , s žin nerimsta vis gyvenim ; kad kartais j užpuola didelis nusivylimas, apninka atšalimas tik jime; kad dažniausiai d l to ji atsitolina nuo Dievo. J s netik jot. J s atsisveikint tardama: “Matau, kad kunigai, lygiai kaip ir visi vyrai, moter nesupranta...” J s balsas skamb jo dar li dniau, o veidas atrod dar panašesnis mirtin bežiangiant ruden .

Prisl gta nuotaika išleidau Jus. Atrod , lyg kapuosna J s meil lyd iau. Gailiuosi, kad anuomet netur jau šiame laiške patiekiamo realaus, ne išgalvoto, atsitikimo, kur savo dienoraštyje pasakoja senoji Elz Burger (apie j pla iau pirmame “L. L.” numeryje, jaunimo skyriuje). Tikiuosi, kad jis b t sulaik s Jus nuo lemian io žingsnio. Dieve duok, kad jis bent sukliudyt toliau eiti anuomet prad tu keliu.

Pri jo liepto gal ...

M s mažoji ligonin , steigta prieš dešimt met , yra vedama vienuoli seseli . Neseniai ten paruoš atskir dviej kambari lov gimdyv ms. Gyvas reikalas prispyr . Nors karo pramon miestelin sutrauk daug darbinink , nuo 1914 met nauj but nebuvo pastatyta. Namuose kimšte prikimšta žmoni — šeima gyvena viename kambaryje; kar-

tais net su nuomininkais. Tod l namieje jau sunku rasti atskir patalp teikti gimdymo pagelb . Bet mano profesijai tai nekenkia: ir ligonin visuomet esu šaukiama prie gimdym .

Vien nakt buvau skubiai seser iškviesta. Doktor Wille dažnai išsiveža pas ligonis kininkai, ir j retai tegalima rasti namieje. D l to v l reikia gr žti senus laikus, kai pri m jos šaukdavosi visi ligoniai. Tur jau kadais ir aš priešio sen j kinink papro io prisitaikyti. Jie gydytojo nesišaukdavo, ligi aš j ne tikindavau, kad tai neišvengiama. Toks žmoni kreipimasis man prie širdies: pirm j pagelb suteikti visokiais atvejais esu išmokusi ilgoje savo praktikoje.

Miestelio smukl s šeiminink atvežta ligonin n. Temperat ra aukšta; pusiau be s mon s. Kliedi ir kraujuoja. “Tai moteriškos b dos”, — sako vyresnioji. Darbuojam s tik su ja. Seserims regula draudžia asistuoti prie gimdym . Deja, tokie “moteriški dalykai”, kaip šis, šiandien atsitinka dažnai. Bendra ligon s pad tis rodo sunkias komplikacijas. Tokios temperat ros neb na be priežasties. Galvoju ir ieškau išeities.

Miestelin ji atvyko truput dar prieš kar ir per m smukl . Paskiau, besipleiant pramonei, atidar valdininkams bar ; dar v liau kin , kur buvo rodomos vairiausios filmos, bet vis blogiausios r šies: beg diškos, su pusnuog mis balerinomis ir kitomis dilginan iomis vilion mis. Visa, kas tarp žmoni pasitaiko nepadoraus ir vulgariško, ten patraukliai pavaizduojama paveikslais, žodžiais ir asmenimis. Tinkamiausias maistas karo numaitintam jaunimui! Aišku, savinink uždirba milžiniškus pinigus. Kod l tokie dalykai nebuvo uždrausti, niekas nežino. Daug eina gand apie slaptas ir labai linksmas naktis, su sklandžiai uždarytomis langin mis; apie slaptus ir atitvarsytus kampelius, kuriuose galima pasisl pti ir likti nematomam; apie svetimšalius sve ius... Daug kalbama, bet vis

nei vieno gero žodžio.

Atliekant religines praktikas tos ponios niekas nemat nei katalik bažnyioj, nei protestant maldos sal j, nei mokykloj, kur susirenka melstis žydai. Kam gal iau apie jos kritišk pad t pranešti? Kunigui, pastorium ar rabinui? Ligon neturi jokio ženkle, kuris man k nors pasakyt apie jos religin nusistatym . Pudra, l poms pieštukas, akims lašai, nagams geležt l , šukos, veidrod lis, tuzinas kit menknieki . Pagaliau vizitin kortel su užrašu: “Gydytoja - patar ja”; žemiau pieštuku prierašas: “Markso p din ”. (Kitose užraš vietose autor gydytoj Marks pamini, kaip žemo b do žmog , arš bediev , užsiimant abort darymu).

Dabar suprantu ...

Kraujo srov išneša penki m nesi vaiko rankut . . .

— Sesele, kol atvyks gydytojas, visk paruoškite operacijai. Jei kas dar bus galima pagelb ti, tai tik operuojant.

At jo baisi naktis. Baisiausia iš vis mano gyvenime. O po jos dar t s si kelios šiurpulingos dienos ir naktys. Nor iau, kad visi tie, kuriuos velnias sugundo abortu, tur t progos bent vien kart išvysti tok siaub . Pri m ja yra su viskuo apsipratusi: su dejavimais ir šauksmais, su baime ir sopuliais, su krauju ir išg s iu. Kur kitos moterys krist , netekusios s mon s, pri m ja turi likti prie savo darbo rami ir tyli, tvirta ir kieta, lyg savo rankose tur t ne gyv b tyb , o kr tin je ne šird , kuri atjau ia ir ken ia. Bet toki dalyk , kokius pergyveno ši jauna, trisdešimt met moteris, antr kart nenor iau matyti. Ne, niekuomet! Nedr s iau visa tai išgyventi iš naujo.

Tvanki ir tyli vasaros nakt bokšto laikrodys skardžiais d žiais išmuš dvylikt . Buvo pra jus labai karšta diena, tod l langai liko net ligi dabar atviri, idant eit nakties v sumos. Ligoniai paprastai mielai klausosi laikrodžio d -

ži . Ir ši ligon kaip tik t moment pa-
siremia ant rankos ir baim s pilnomis
akimis žvelgia duris. Jos akys išg s iu
vis daugiau ple iasi, jos žvilgsnis vis
stipriau bedžiamas durysna, jos karš ia-
vimas bei klie d jimas vis did ja. Ji ima
rautis plaukus... Paskiau staigiu judesiu
bando šokti iš lovos atdaro lango link.

— Šalin, sakau, šalin! — šaukia išba-
l l pos, o balsas tiesiog kaukiantis. Iš
sielvarto jos kakta sužimba sodriais pra-
kaito lašais. Tik tempusios visas j gas
mudvi galime j sulaikyti. Ji slepia gal-
v po antklode, šaukia ir vaitoja... Kas
gi ia buvo kambarį? Nieko. Jokio šeš -
lio, jokio spindulio. Rami, pusiau aptem-
dyta kambario erdv aiškiai permatoma.
Mes apšvie iam j stipriau, savo kan ioje
ji šaukia dar garsiau. Kambar beveik
visai aptemdom — jos išg stis pasidaro
beribis. Pagaliau griebiuosi švirkšto. Ka-
ro metu slaugytojoms ia b davo palie-
kama laisv . Tai darau labai nenoriai.
Bet juk ne manoma ligon tokioje bai-
sioje pad tyje valand valandas palikti.
M s j gos jau beveik išsis musios.
Klied i j jau imam nepaj gti suval-
dyti. Priežasties nežinom — ligon m -
s žodžius visai nereaguoja.

Visai išsibaigus, valand lei ji nurims-
ta ant pagalvi ir išrodo tarsi mirusi: jos
veidas gelsvas — žvak s baltumo du-
busiais skruostais; atrodo šešiasdešimt
met senumo. Paskiau išg stis v l api-
ma. Ji ima kalb ti:

— Štai. . . v l gr žta . . . visi, vienas
paskui kit — vienas ... du . . . trys . . .
o! šitas jau didelis, kaip reikiant... ke-
turi . . . penki ... šis mažas, vos prasi-
d j s . . . šeši . . . septyni . . . aštuoni . . .
oi! šitas be galvos, nešasi j rankoje . . .
devyni... dešimt... va, šis be koj , o
ta iau juda ... pusiau perplautas, krau-
juoja . . . vienuolika ... dvylika . . . na, ir
dabar!., - - !.. ranka ir... koja...
Kur tavo galva ? . . . kur tavo s nariai ? . .
Kod l j s neturite aki ? . . . visi be aki !

Ji griebiasi antklod s, iškelia j aukš-
tai, paskiau uždengia savo veid :

— Ne ! . . . ne ! . . . ne ! . . . eikit... ei-
kit sau ! . . . j s neturite teis s gyventi!...

Ji nurimsta, tarsi mirusi. Bet po va-
land l s v l pradeda:

— Ar j s girdite juos kalbant?...
Klauskite, sako . . . “mes negalime ma-
tyti amžinos šviesos . . . negalim jos ma-
tyti . . . duok mums savo akis, mama!...
Tu at mei m s akis, duok mums sa-
vo .. .” Ar j s negirdit j .. . štai.. .
ten . . . vienas ... du . . . trys...

Ir v l bais s skai iai iki trylikos.

Mano širdis atrodo jau nustoja pla-
kusi d l baisios nuojautos. Bet ne, tai ne-
galima! Tai klie d jimai d l karš io. Ta-
iau baisios minties negaliu atsikratyti.
Jos žodžiuose kai kas atitinka tiesai:
gimsian iojo, kuris motinos s ioje bar-
bariškai buvo peiliais gabalus padalin-
tas, rankut ir kojyt jau buvo “gimu-
sios”. Negi gal t b ti šis tryliktasis?..

— Ko j s norite ia . . . dabar . . . šian-
dien? . . . J s mir . . . j s niekuomet ne-
gyvenot... aš neturiu jokio k dikio ...
kas jus ia atsiunt ? ... O! ana, va ...
jie v l visi ateina . . . vienas ... du ...
trys . . . Girdit j šauksmus .. . girdite
juos?... “Mes negalime eiti amžin j
poils ... negalime ... Tu at mei mums
amžin j ramyb . . . palikai mus be T -
vyn s . . . suteik mums amžin j poil-
s .. Ak, tos akys!... tuš ios, juodos
skyl s . . .

Ligon ištiesia rank sienos link ir iš-
dži vusiu, plonu pirštu rodo:

— . . . du . . . keturi. .. šeši... eikite
sau .. eikite ! . . .

Ji tiesia prieš save rankas. Lyg ginda-
mosi, ima jomis mosykuoti, kad nutolin-
t nesanius paveikslus, kol, išbaigus j -
gas, apimsta. Bet ramyb s neranda. Iš-
g stis iš naujo apima:

— Ten . . . ten . . . vienas . . . trys . . .
trylika . . . kokie baur s esate ! . . . kru-
vini . . . sudraskyti. . . supl šyti.. . nuo-
gi . . .

Ir j sukre ia bairus pasibiaur jimas:

— Nelieskite man s ... eikite šalin ...

šalin !... Ar nematote ... ar negirdite ..
kaip jie rauda . . . kaip aimanuoja, kaip
verkia ir šaukia . . . ten ... ir dabar v l...
“mes neturim krikšto vandens nuplauti
savo d m ms .. . mes esame atstumti...
šalame ... alkstame ... duok mums švie-
sos ... šviesos . . . sušildyki mus ...” Ar-
gi j s nieko negirdit?... štai ten .. va
ia ... vienas ... du ... trys ...

Pagaliau neišsakomo pyk io apimta
ji ima šaukti:

— Šalin .. . šalin ... nelieskite ma-
n s . . . eikit sau . . . šalin! . . .
jie nori man išlupti akis . . . šird . . . pali-
kit mane . . . šalin !... šalin !... — ir
ranka nubloškia vienuolyno vyresni j
pasien .

Laimei tuo momentu jo daktaras.

Su kraujo banga išplaukia galva ...
Diagnoz greita. Kuo grei iau operacija.

— Viskas paruošta, — sako vyres-
nioji.

— Aš taip maniau, — pastebiu.

Kadangi slaugytoj per mažai, pasi-
lieku ir aš pagelb ti.

Gydytojas patvirtino mano sp lioji-
mus. Gimsiantis su mechanišku instru-
mentu buvo supiaustytas gabalus. š ia
daugelyje viet sužeista. Pilvo pl v s
uždegimas. Jau daug valand besit si s
kraujavimas gali dar t stis iki rytojaus.
Tuoj buvo duota žinia vyrui.

Skaudži žini vyras pri m labai šal-
tai. Atvyk s laik si ramiai, kol sužinojo,
kad jam gr sia areštas. Tada m d kti
ir keikti statym leid jus, kurie netur
ko veikti, kaip nosis kaišioti žmoni
moterystes, vietoj r pin si apie save.
Jam dar besiblaškant ir besikeikiant,
vargš moteris, nei neatsigavusi iš nar-
koz s, v l prad jo skai iavim :

— Ten ... v l jie ateina . . . visi . . .
vienas ... du .. . trys . . . keturi... pen-
ki . . . šeši... septyni... aštuoni...

Vyras, lyg b t iš pyk io netek s
proto, b gte išb go iš kambario.

Ligon dar blašk si ir aimanavo tris
dianas ir tris naktis. Kartais net patys
stipriausi nuod kiekiai nepaj g visiškai
jos nutildyti ir išlaikyti ilgesn je ramy-
b je. Vis mat ji savo s ioje nužudytuo-
sius k dikius, besiantinan ius prie moti-
nos su skundais, išmetin jimais ir prašy-
mais. Iki šiol ji neatgavo tiek s mon s,
kad b t galima jai kalb ti apie atgail ,
gr žim prie Dievo; kad nukreipiant jos
mintis Dievo gailestingum ir gerum ,
gal b t pasisek j išvaduoti iš baisio-
sios kan ios. Ir vis d lto mes negal jo-
me leisti jai mirti tokioje b senoje. Bet
nei seserys, nei kiti ligoniai, nei gydyto-
jas neišman k bedaryti. Net ir kunigas
negal jo mums nieko patarti.

Ketvirt dien ji atgavo proto aišku-
m ; taip bent atrod . Apie tai tuoj praneš
m klebonui ir jos vyrui. Kunigas at-
skub jo. Po pirm j žodži , ji piktai per-
trauk j :

— Buvo trylika. Taip, trylika. Nerei-
kia nei klausti.

Kunigui mus kalb ti apie Dievo gai-
lestingum , sukaupus paskutines j gas
ji ištar :

— Palik mane ... aš noriu eiti pra-
gar ... už nužudymus aš noriu atsistei-
ti amžinybe ...

Pama iusi einant savo vyr , ji ištar
paskutin savo žod — “žmogžudys” ir
numir .

Nors tikiuosi, kad šios siaubingos tra-
gedijos atpasakojimas, o kartu ir savo
kelio pabaigos prisiminimas, Tamst su-
laikys nuo pakartojimo to, kas jau kart
vykdyta. Bet laiško ia baigti negaliu.
Neabejoju, kad, j perskai iusi, padarysit
tik išvad : “b siu atsargesn , pasisau-
gosiu ...”

“Su apgaulingu Tu elgies gudriai”,—
kalba psalmistas apie Diev (ps. 17, 27).
Taip “gudraudami” — neleistinu b du
saugodamiesi šeimos, žmon s ne tik žei-
džia Diev , bet ardo ir Jo nustatyt gam-

toje tvarka, kas yra nuodm prieš prigimt.

Kiekviena nuodm daugiau ar mažiau slepia savyje ir žemišk bausm; bet ypa nuodm s prieš prigimt. Kaip normalus ly i santykiavimas moteryst je ugdo tarpusav meil bei vienyb, taip bet koks dirbtinis sutrukdytas tapti meilei vaisingai yra meil s žudymas ir vienyb s bei santarv s žlugdymas. Visoki negerovi bei skryb šaknis gl - di ia.

Kaip gaila, kad žmon s mano, jog Dievo nustatyta tvarka — Jo statymai yra kli tis laim. Ne kli tis, Brangioji Ponia, o šalia žmogaus kelio barjerai, saugoj j nuo bedugn s.

Baigdamas laišk ir iš visos širdies link damas Tamstai laim s ir džiaugsmo, negaliu nelink ti branginti Dievo sakymus.

“Palaiminti, kuri kelias nesuteptas, kurie vaikš ioja Viešpaties statymu. Palaiminti, kurie sergi Jo nuostatus ir ieško Jo visa širdimi.”

“Aš nusistatau ir prisiekiu serg ti teisinguosius Tavo nutarimus”.

“Atverk mano akis, kad maty iau Tavo statymo stebuklus” (iš 118 psalm s).

Tepadedu Jums, Ponia, Dievas tyros s žin s džiaugsme vaikš ioti Jo statym keliais.

J s Kristuje —

K. Vabalkšnis

Nelaimingoji meil dažnai paver ia gyvenim tamsia, nuobodžia naktimi, kurioje ta iau esti ir paslaptingo grožio, nes tokiais atvejais žmogus ilgisi nežinomo, tolimo pasaulio, kur išnyksta li desys ir nutyla skausmai, ir supranta, kad žemiškoji laim yra nepastovi ir vylinga.

H. Heine

UŽ KOKI VYR MERGAI T S NETUR T TEK TI?

**Už gero vyro, kaip už m ro;
už blogo, kaip už kelmo.**

Lietuvi priežodis.

Neseniai Amerikos naujok komisijos nepri m kariuomen apie tris šimtus t kstan i vyr, nes po šioj šaly nusta- tyto “mental test” — protinio patikrini- mo pamat, kad tie vyrai yra protiniai nesubrend, nenormal s, tod l kariuo- menei netinkami. Šia proga gali kilti klausimas, ar nevert t vartoti tok “test”, tok dvasinio sugeb jimo patikri- nim tiems, kurie ruošiasi moteryst. Manytume, kad dar svarbiau parinkti gerus vyrus moterystei, negu kariuome- nei. Kart labai inteligentiška ir išmin- tinga ponia pasak, kad vyrui yra leng- viau suvaldyti kariuomen s pulk, negu tvarkyti savo šeim. Kol dar mes joki valdžios nustatyt formuli šiam patik- rinimui neturime, gali pa ios mergait s stengtis iširti vyrus, kurie prašo j ran- kos. ia pamin sime kelet r ši toki vyr, kurie moterystei netinka.

1. Netek k už vyro, jau peršokusio trisdešimtuosius amžiaus metus. Patar- l sako: “Kas 30 met dar neved s ir 40 met neturtingas, tas ir mirs, netur da- mas nei žmonos nei pinig”. D l ko jis taip ilgai lauk? Pagrindinis jo pasitei- sinimas paprastai bus: “Neradau tinkamos mergait s. Jos visos yra nerimtos, tuš ios, pliušk s.” Kiekvienam supranta- ma, kad yra labai daug ger mergai i. Jeigu jis iki 30 met nesugeb jo susiras- ti tinkamos, reiškia, kad jis pats netinka moterystei.

2. Yra netinkamas moterystei toks vyras, kurs mano, kad jo profesija yra svarbiau, negu moteryst. Toks vyras

yra visados užsi m s vairiausiai reikalais, jis niekad neturi laiko. Jis neturi laiko nei draugauti su mergaitėmis. Be abejo, jis bus per daug užsi m s ir po vedyb , jis netur s laiko nei savo žmonai nei vaikams. Tokie vyrai gali b ti labai geri profesionalai, bet nebus geri šeimos t vai. J žmonos tampa arba šventosios kankin s arba neištikimos moteryst je. Juk visuomet pasitaiko toki vyr , kurie tokie nuskriaustai, savo vyro apleistai moteriškai parodo daugiau atidos ir meil s, negu jos vyras. Toks vyras gal atrodis labai geras, gal jis gyven s tarp dangaus ir savo biznio, bet jo žmona gyven s tarp dangaus ir pragaro.

3. Moterystei pavojingi yra vyrai, kurie per daug dažnai kalba apie savo motin . Aišku, kad kiekvienas gerai išaukl tas nus turi myl ti savo motin . Bet yra tam tikra vyr r šis, kurie myli savo motinas kažkaip kitaip, negu kiti. Jiems motina yra viskas, kitos moterys visai ner pi. Tokie vyrai, pagal psichologinį analiz , turi "Edipus Complex". Šis reiškinys dažniausiai pasitaiko tose šeimose, kuriose motina tapo labai anksti našl , arba vyras yra girtuoklis, netikintis, priklaus s prie bedievišk partij . Tada motina stengiasi visokiais b dais atitraukti vaikus nuo blogos t vo takos, ir ji vaikams tampa viskas. Taip pat jeigu vyras yra nesumanus, lepšis, jo pradeda nevertinti nei žmona nei vaikai. Motina vis savo meil nukreipia vaikus, o vaikai labai prisiriša prie motinos. Jeigu šeimoje n ra mergai i , bet tik berniukai, tada jie taip prilimpa prie motinos, kad visiškai nesidomi kitomis moterimis. Ypatingai jei motinos yra labai inteligentiškos, gabios, sumanios, malonios išvaizdos, jos taip pavergia s nus, kad jie sunkiai gali atrasti kit moter , kuri priligt j motinai, kuri jie gal t myl ti ir gerbt. Tokie vyrai neturi progos pasirasti prie kit mergai i , j jausmai nuskursta, tampa neromantiški, sausi ir kartais nesocial s — nesijauia laimingi draugijose, todėl j vengia. Jie

vengia mergai i , neišmoksta šokti, nežino k ir kaip su mergaitėmis kalb ti, kaip su jomis elgtis. Kai kurie mano, kad tai yra didel doryb .

Jeigu tokie vyrai veda, šeima gali b ti labai nelaiminga, ypa jeigu ves Hollywood tipo moter . Tokios moteryst s paprastai anks iau ar v liau sud žta, prieinama prie skyryb . Vyras renkasi kit . O kadangi negali susijungti Katalik Bažny ioje, eina pas protestantus arba tuokiasi civiliniai. Kitiems dažnai b na nesuprantama, kaip toks rimtas vyras, iš geros katalikiškos šeimos, parapijos pažiba, kunig pasididžiavimas, taip toli gal jo nueiti.

Yra labai gera, jei berniukai namuose turi ir sesu i . Sesu i taka berniuko socialinius jausmus yra labai didel . Sumaž ja jo savimeil , storžieviškumas. Sesut s kartais parsiveda namo ir kit mergai i , savo draugi , kurios susipaž sta su broliais, drauge žaidžia, eina pasivaikš ioti, iškylauti. Berniukai, pažindami daugiau mergai i , pastebi j b do vairumus, skirtumus: su vienomis yra lengviau draugauti, su kitomis sunkiau. Jie yra priversti gražiai, mandagiai elgtis su mergaitėmis, nes sesut s, pasteb j j klaidas, par jusios namo, t vams visk išplepa. Berniukams tai nepatinka, užtat jie stengiasi neduoti prog tiems mergai i "plepalams" ir kaip galima mandagiai su mergaitėmis elgtis.

4. Mergait s, nor damos ištek ti, tur t vengti toki vyr , kurie visuomet kalba, kad moterims nereikia jokio moksl o, kad j vieta tik virtuv je. Tiesa, kartais vyrai pasako, daugiau, negu mano, ypatingai nor dami mergaites paerzinti. Bet jeigu matai, kad kuris nors vyras su tam tikra panieka ži ri moteris, jomis nesidomi, bet yra knib s per dienas tik savo automobilio motor ar kok kit jo m gam dalyk , gali rimtai abejoti, ar, už jo ištek jus, b si laiminga. Jis ir ved s panašiai elgsis, nesir pins žmona, j laikys užkampyje, nesistengs jai padaryti kok nors džiaugsm , malonum .

Jo žmona bus tik tarnait šluoti kambariams ir plauti indams.

Kai kurie vyrai taip maža vertina moteris, kad nuo jų viską slepia, nenori, kad jos kišt sielą į reikalus. Jie nesakys savo žmonai, kiek algos gauna, kur pinigų laiko, kiek turi, prie kokių draugijų priklauso, su kuo draugauja. Apie tai žinoti, ji nuomone, ne moteris dalykas. Prie šios kategorijos dažnai priklauso žymūs vyrai, aukšti valdininkai, kariškiai, diplomatai. Žinoma, dėl to ne visuomet galima vyrus kaltinti. Dažnai jie bijo viską pasakyti, kad žmona tuoj visa tai neišplepėtų kitiems. Jie dėl to galbūt turi nemalonumų. Taigi, dar nereikia, kad moteryst su tokiais vyrais turėtų būti nelaiminga. Tik moteris turi tai suprasti ir prie tokių vyrų prisitaikyti. Jeigu moteris jaučia, kad ji to negali pernešti, kad ji nebus laiminga, jei vyras jai visko nepasakys, ji neturėtų už tokio vyro tekėti.

5. Netek už vyro, kurs yra žiaurus su moterimis, kurs neatsižvelgia į moterį jausmus, į jį rūpesčius. Jis jaučia net malonumų kankinti moteris. Tokiam vyrui moters sielos grožis neegzistuoja. Kaip daiktas gražiausia simfonija ar opera kuriam žmogui, neturiam muzikalinis klausos?...

6. Netinka moterystei tokie vyrai, kurie mieliau draugauja su vyrais, negu su moterimis. Jie tik vyrų draugijose jaukiai jaučiasi, moteris vengia. Jeigu su jomis ir draugauja, tai dažniausiai tik biznio sumetimais. Moteris jiems yra tik priemonė kam nors pasiekti.

7. Venk vyrų, kuriems yra svetima romantika ir poezija, kurie nejaučia prie moters jokio patraukimo. Reikia manyti, kad tokie vyrai lytiniai nėra išsivystę, nenormalūs. Su tokiais vyrais moteryst tikrai būtų nelaiminga.

8. Yra pavojingi ir tie vyrai, kurie visai nemėgsta keliauti, neturi jokio noro pamatyti ką nors naują. Tokie vyrai yra be iniciatyvos, be vyriškos drąsos. Jie

nesugeba surasti ką nors naują, kai to būtina reikia. Praradę darbą, jie nesuras kito. Šeimos išlaikymo našta kris ant vargšų žmonos pečių, o vyras sėdės namie ir skais, kad niekas neduoda darbo, kad blogos lygos, kad pasaulyje yra krizė. Bet iš tikrųjų krizė yra tik jo galvoje bei širdyje.

9. Netek už vyro, kurs nori, kad tu būtum lygiai tokia ir lygiai taip elgtumės, kaip jo motina. Jis visuomet kartoją, kad jo motina taip virdavo, taip skalbdavo, taip siūdavo, taip kepdavo. Jis nori, kad ir jo žmona lygiai taip darytų. Tai rodo, kad tas vyras yra blogai susikristalizavęs. Jis nemokės prisitaikyti prie savo baimos žmonos. Tas kristalas greičiau suduš, negu kad žmona jį perkristalizuos.

10. Neik už vyro, kurs per daug fanatiškai vykdo ir tau užkrauna vykdyti savo planus. Jis neklausia tavo nuomonės, bet tave paprastai pastato prieš vykusių faktų: viskas jau seniai suplanuota, tu turi tik vykdyti. Moterystė ir šeimos gyvenimo grožis pastebimas tada, kai leidžia vienas kitam pasireikšti, vienas kitam padeda, pataria, kai kiekvienas gali parodyti savo kūrybinius gabumus. Moterystė nebus laiminga, jeigu iš abiejų pusių nebus kompromis: vienas turi nusileisti viename dalyke, kitas kitame.

11. Netek už vyro, kurs nuolat gieda lamentacijas, nuolat skundžiasi, nuolat verkšlėna: jam viskas negerai, viskas ne taip, kaip jis man, kaip jis nori. Jam nepatinka valgis, nepatinka virimas, skundžiasi, kad daiktai ne taip sudėti kambarielyje, negerai pasiūti ar išplauti drabužiai. Pasakojama, kad buvęs senas kavalierius, kurs kas vakar, eidamas gulti, vis keisdavęs savo lovą, mat, bijodavęs skersvijo. Visi tie žmogai pažiną jo visi iš jo juokščių. Kažkoks juokdarys kartą pasakė: "Ar žinote, kokį asmenį šis vyras savo gyvenime padarė laimingą?" Niekas negalėjo to žinoti, nes atrodė, kad tikrai ne vieno jis nebus laimingo padaręs. Bet tas juokdarys tarė: "Jis

padar laiminga t moter , kuri už jo neištek jo !” Visi su tuo sutiko.

12. Pavojinga tek ti už vyro, kurs ieško “tobulos moters”. Jis gali pasiimti ne vien , bet šimt Diogeno lemp , vis tiek tobulos moters nesuras. Tobulumas šiame gyvenime yra ne manomas. Kiekvienas žmogus turi silpnybi .

13. Vyras, už kurio tek si, turi b ti doras, taurus. Tas, kurs tik po keli pasimatym netaktiškai užgauna ir žeidžia mergait s nekaltyb s jausmus, moterys- tei netinka. Jis priklauso prie t , kurie savo purvinais batais yra prat mindžioti moter širdis. Mergaite, nuo tokio vyro b k, kaip nuo pragaro smalos!

14. Netinka tau vyras, es s skirting religini sitikinim . Yra visados didel klaida tek ti už kito tik jimo vyro. Katalik tik už kataliko tur t tek ti. Patyrimas rodo, kad mišrios moteryst s re- tai b na laimingos. Tas pat sakytina ir apie netikint vyr , nors jis ir b t krikš- tytas tame pa iame tik jime, kaip ir tu. Tokiais atvejais šeimoje yra neišvengiami susikirtimai, nesutikimai, gin ai. Šei- mos vienyb s ia nebus.

15. Ar vyras turi b ti tos pa ios tautyb s, kaip ir mergait ? Jeigu ži ri tau- tos gerov , jos klest jim , jos garbing ateit , savo gimtosios kalbos išlaikym , turi sutikti, kad vyras turi b ti tos pa ios tautyb s. Lietuvait turi tek ti tik už lietuvio. Bet kartais moteryst taip ma- no apie moteryst , kaip Churchill’is apie paskutin kar : “Karas yra laimimas ne taip kaip reikia, bet taip kaip galima”. Taigi, ir mergait s kartais išteka ne taip kaip reikia, bet taip kaip galima. Kartais mergait galvoja, kad jeigu netek s už pasitaikant io svetimtauo ir Lietuvos bernelis neatjos, pasiliks senmerg , to- d l ir išteka už svetimtauo io.

ia trumpai pažvelg me kai kurias vyr klases. Vieni iš j yra labiau netin- kami moterystei, kiti mažiau. Kart teko gird ti paskait metu psichiatrijos pro- fesori sakant, kad mes visi turime vai- ri netobulum ir keistum . Normaliu

LIETUVIAI IR GIRTAVIMAS

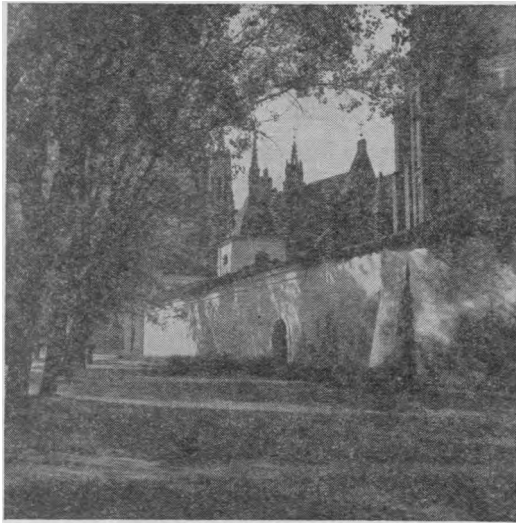
Gerbiamas Redaktorau,

“Laiškai Lietuviams” man yra dide- lis malonumas ir paguoda. Kiekvienas numeris rodo, kad turime nepaprastai ger dvasios vad , kurie su didžiausiu r pestingumu, nuoširdumu ir meile sten- giasi mums pad ti išspr sti visus sun- kiuosius ir kebliuosius dvasinius klausim- us m s eršk iuotame tremties kely- je. Kadangi J s skatinate kreiptis Re- dakcij su visokiais klausimais, tai ir aš dr stu Jus kreiptis, prašydama paaiški- nimo žemiau išd stytu klausimu.

Nor iau žinoti, kaip Katalik Bažny- ia ži ri girtuokliavim . Ar girtuoklia- vimas yra sunki nuod m ? Ar girtuoklis — alkoholikas yra skaitomas s moningu žmogumi ar ne? Juk girtuoklis prageria ne tik savo pinigus, bet ir prot bei vali . Pasig r s padaro visoki kvailybi ir di- džiausi nusikaltim . Girtuokli vaikai dažniausiai b na nenormal s, turintieji silpn vali , palinkim gerti, paleistu- vauti, vogti, meluoti. Nemaža pasitaiko ir silpnapro i , isterik , epileptik . Tad ar girtuoklis gali b ti laikomas pilno pro- to, s moningu žmogumi?

žmogumi mes vadiname t , kurs supran- ta, kurs pastebi, kad jis turi t netobulu- m ir keistum . Suprat s, pradeda stengtis jais nusikratyti. Tai yra visišk- kai natūralu ir normalu. Nenormalu yra tada, kai žmogus savo klaid ir keistum nemato arba matydamas nesistengia nu- sikratyti ir tomis keistenyb mis kankina save bei kitus.

J. Venckus, S. J.

Vilnius. Šv. Onos ir Bernardin bažny ios.

Manys iau, kad su girtuokliu dar blogiau, negu su bepro iu. Beprot galima uždaryti bepro i namus, o girtuokliams speciali nam n ra. Kai jis yra negirtas, reikia su juo skaitytis, kaip su pilno proto žmogumi: šeima turi jo klausyti, juo tik ti, jo autoritet gerbti. O už poros valand štai tas pats žmogus jau yra bevalis, apsvaig s, beprotis sutv rimas, kurio negalima prilyginti net prie tvarkingo normalaus gyvulio.

Kod l taip mažai yra kovojama su šia blogybe? Kod l taip retai tegali išgirsti kok nors protesto žod ar paaiškinim šiuo reikalu?

Atvykusi Amerik ir susipažinusi su turtingu žmoni gyvenimu, su gerais uždarbais ir galimumis pasiekti gerb v steb jausi, kod l toks mažas lietuvi procentas, palyginant su kit tautybi ateiviais, pasiek aukštesnio mokslo ir geresnio gyvenimo. Prieš koki keturiasdešimt met atvyk Amerik neturtin gi, bemoksliai Lietuvos žydai, ži r k, jau turi dideles dirbtuves, mones, j vaikai iš j aukštuosius mokslus: daktarai, advokatai, inžinieriai. O tuo pa iu metu atvyk lietuviai, jeigu jau turi vien kit namuk ir automobil , tai labai gerai. Bet dažniausiai jie ir j vaikai dar tebe-

t no fabrikuose, kaip paprasti darbininkai.

Pagyvenus ia kiek ilgiau, pradeda ryšk ti šio skirtumo priežastys. Dauguma lietuvi yra paskend girtuoklyst je: k uždirba, t ir prageria. Geria ne tik vyrai, bet ir moterys. Pratina net ir mažus vaikus. Kartais 14-15 met paugliai jau pradeda lankytis smukl se. Kitos tautos, ypatingai žydai, taip nepasiduoda girtuokliavimui. Kaip galima tai išaiškinti?

Jus gerbianti O. I.

Gerbiamoji Ponia,

J s laiške yra domi min i , kurias b t galima suvesti du klausimu: 1. ar pasigerti yra nuod m , 2. d l ko lietuviai taip girtuokliauja.

Ar pasigerti yra nuod m ?

Klausiate, kaip Bažny ia ži ri girtuokliavim , ar j laiko nuod me. Be abejo. Pasigerti yra viena iš septyni didži j nuod mi . Moralistai sako, kad pasig rimas tada yra sunki nuod m , kai pasigeri tiek, jog visiškai netenki proto. Kad tai turi b ti sunki nuod m , gana lengva suprasti. Žmogus, laisvai atimdama sau prot , labai pažemina savo žmogišk prigimt , tampa panašiu gyvul . Taip pat išstato save pavojun visokiems blogiems darbams: žmogžudyst ms, paleistuvyst ms, biauriausiems keiksmams.

Iki proto netekimo pasig r s žmogus, be abejo, negali b ti laikomas s moningu. Beprotis, nes moningas žmogus negali b ti atsakingas už savo veiksmus, jis negali padaryti jokios nuod m s. Žmogus nusideda tik tada, kai žino ir supranta, k daro. Beprotis nežino, k daro. Gal kai kam ia gal t pirštis išvada, kad apsimoka pasigerti iki proto praradimo, nes tada esi tikras, kad nepadarysi jokios nuod m s. Vis d lto drauge kiekvienas supranta, kad tai negali b ti tiesa. Negalimas dalykas, kad net ir blogiausi girtuoklio veiksmai, kaip pav. žmogžudyst s, gal t b ti morališkai vi-

sai nekalti. Kur nors ia turi b ti netvarka. Taip, netvarka yra tada, kai žmogus laisvai atima sau prot , kai pasigeria. Tod l jis yra daugiau ar mažiau atsakingas ir už savo b simus veiksmus, nes juos gal jo pramatyti. Jis žinojo, kad pasig r s gal s visoki kvailybi ir visoki nemorališk veiks m pridaryti. Tai gi, tokio žmogaus pagrindin kalt yra ne tada, kai jis t blog veiks m atlieka, bet tada, kai laisvai šiam pavojui save išstato, t. y., kai pasigeria.

Tik tada proto netek s žmogus yra visiškai neatsakingas už savo darbus, jeigu jis neteko proto be savo kalt s, bet girtuoklis netenka proto **iš savo kalt s**. Tod l jau ir pasaulinis teismas baudžia girtuokl už jo nusikaltimus, atliktus girtame stovyje. Be abejo, negali už tai nebausti ir dieviškasis teismas. Tik Dievas, matydamas visas žmogaus mintis, daug geriau paž sta jo kalt , tod l ir teisingesn bausm jam paskirs.

B t klaidinga manyti, kad tik tada žmogus sunkiai nusideda, kai pasigeria, iki proto netekimo. Jeigu jis prie to ir neprieis, vis tiek sunkiai nusid s, jei savo girtuokliavimu duoda vaikams blog pavyzd , žmonai sukelia visoki r pes i ir ašar , stumia šeim varg ir nusiminim , išpl šia šeimos taik ir meil . Taip pat, kaip savo laiške teisingai pastebite, girtuokli vaikai dažnai b na nenormal s, liguisti, taigi, girtuoklis t vas ir už tai yra atsakingas.

Bažny ia, be abejo, prieš girtavim , kaip ir prieš kiekvien blogyb , visuomet kovojo ir kovoja. Bet jos ginklai n ra materialiniai, prievartos ji nenaudoja. Kaip, neži rint jos uoliausi raginim ir kov , yra žmogžudži , paleistuvi , vagi , taip yra ir girtuokli .

D l ko lietuviai girtuokliauja?

Gal b t per dr su sakyti, kad lietuviai savo girtuokliavimu pralenkia kitas tautas. Girtuokli pasitaiko visose tautose. Vis d lto reikia pripažinti, kad tarp

lietuvi girtavimas yra gerokai paplit s. Buvo daug geriama Lietuvoje, ne geriau yra ir emigracijoje. B t sunku nustatyti šio reiškiniu priežastis. Kai kas mano, kad lietuviai iš rus išmoko girtuokliauti. Kiti gal m gins aiškinti, kad lietuviai visuomet varg , kent j ir dabar gyvendami tremties li desy, nori bent valand lei užmiršti savo vargus alkoholio svaiguly. O gal ia bus jau sisen j s lietuvi tautinis paprotys: pirmiau lietuviai gerdavo mid , gir ir kitus savo gamintus g rimus; dabar, nesant t tautini g rim , juos pakei ia degtine, vynu, alum.

ia Amerikoje gal žmon s dar labiau prato gerti piknikuose ir kituose parengimuose, kur be alkoholio neapsieinama. “Jei nebus baro, nebus pelno”, — sakoma. “Jei nepardavin sime mes, gers kitur”. Vis d lto reik t su šiuo pro iu kovoti. Kartais net m s žym s visuomenininkai nuo scenos kvie ia žmones prie baro... Mato, kad yra bloga, bet pinigas traukia... Kaip t lok karštas medus. Reik t , kad mes b tume dosnesni kult riniam tikslams, tada nereik s “dirbti” pinig tokiais mažiau kult ringais b dais.

Bet sakoma, kad be g rim m s parengimai nebus dom s. Žmon ms juk reikia numalšinti kuo nors troškul , ypatingai kaitriomis vasaros dienomis. Taip, bet alkoholis n ra labai gera priemon numalšinti troškul , yra daug geresni . Nesi lysime “klasiškos” priemon s — vandens, bet nor tume pasi lyti m s tautinius g rimus. D l ko mes negal tume gr žti prie savo garsiojo midaus ir prie giros? Juos gaminti n ra jau taip sunku. Tikrai vert t prad ti. B t neabejotinai kult rinis darbas, naudingas ir m s tautai ir Bažny iai, jeigu mes prad tume steigti “midaus” ar “giros” draugijas. Pamažu šiuos g rimus prad t ragauti ir svetimtaui. Kaip mus jie dabar giria už lietuvišk kugel , taip girt ir už ger gir .

Juozas Vaišnys, S. J.

SEKTINAS KLEBONO PAVYZDYS

Šiais metais "Laiškams Lietuviams" padid jus ir pagražinus išvaizd , skaitytojai dar labiau jais džiaugiasi. Rašydami mums laiškus, nesigaili pagyrim . Be abejo, gražiausiai ne tik žodžiu, bet ir darbu juos vertino Didžiai Gerbiamas Kun. Dr. L. J. Mendelis, Baltimor s Šv. Alfonso parapijos Klebonas. Jis užsak "Laiškus Lietuviams", pats apmok damas prenumerat , visiems savo parapijie iams. Iš viso atsiunt 461 adres . Tiek yra šeim jo parapijoje.

Savo laiške raš ir apie motyvus, kurie j paskatino šiam darbui. Gerb. Klebono nuomone, "Laiškai Lietuviams" yra geriausias klebon pad j jas. Yra ne manoma iš sakyklos mokyti parapijie ius vis dalyk , kuriuos jie b tinai tur t žinoti. Sekmadienini pamoksl li , be abejo, nepakanka. Taip pat ne visi ir bažny i ateina. Taigi, klebonui, norin iam r pintis visais savo parapijie iais ir pad ti jiems visuose reikaluose, geriausiai gali pagelb ti tinkama katalikiška spauda. Gerb. Klebonas mano, kad "Laiškai Lietuviams" yra geriausias šiam tikslui pritaikytas laikraštis.

Jis užsak "L. L." visiems ir tremtiniams ir vietiniams. Sako, kad vietiniams gal kartais kalba nebus visai suprantama, bet juk jie turi pratintis. Jiems dabar kaip tik yra gera proga išmokti grynos lietuvi kalbos. Gerb. Klebonas mano, kad "L. L." jo parapijie iams bus ne mažiau naudingi už misijas. Tod l jis prižada ir Šv. Mišiose prašyti Diev , kad Jis palaimint šit jo žyg ir kad "L. L." atnešt visiems parapijie iams pageidaujam vaisi .

"L. L." Redakcija ir Administracija už tok kiln Gerb. Klebono darb taip pat negali tinkamiau atsilyginti, kaip prašydama Visagal Šv. Mišiose, kad Jis palaimint Baltimor s parapij ir jos klebon .

Jeigu dar neskaitai, tai tuoj užsiprenumeruok T v J z u i t leidžiam m nesin žurnal

Ž V A I G Ž D

Nuo ši met jos Redakcija ir Administracija yra perkelta i kag .

"Žvaigžd " yra Maldos Apaštalavimo organas. Jos ypatingas tikslas paprastu ir visiems suprantamu b du skleisti tarp lietuvi J zaus Širdies garbinim . Kaina metams tik du doleriai.

Adresas: "Žvaigžd ", 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

VISI "LAIŠK LIETUVIAMS" PLATINIMO VAJ !

Nuo 1952 m. sausio m n. 1 d. iki liepos m n. 15 d. vyksta "L. L." platinimo vajas. Trys platintojai, surink daugiausia užsimok jusi skaitytoj , gaus šias dovanas:

pirmas — 150 doleri ,
antras — 100 doleri ,
treias — 50 doleri .

Be to, keturios dovanos, po 25 dol. kiekviena, burt keliu teks kitiems platintojams.

"LAIŠK LIETUVIAMS" Administracija nuoširdžiai dkoja vajaus premij fundatoriams:

1. Žinomam ikagos gydytojui Dr. Zenonui Danilevi iui (Rezid. 3241 W. 66th Pl.; ligonius priima: 10748 S. Michigan Ave., tel. Waterfall 8-3060), aukojusiam 200 dol.

2. Ponui B. Palutsis, 6914 S. Campbell Ave., aukojusiam 50 dol.

3. Aukojusiems po 25 dolerius:

P. Aleksui Dargiui, 2425 W. Marquette Rd. (Vaistin ir smulki preki krautuv);

P. Juozui Mozeriui, 3236 S. Halsted St. (Taupymo ir skolinimo bendrov);
Roosevelt Furniture Company, Inc., 2310 W. Roosevelt Rd. (Baldai, kilimai).

S L Y G O S :

1. Platintoju skaitomas, kas suranda bent penkis naujus skaitytojus.

2. Už kiekvien nauj skaitytoj ar penkis sen skaitytoj prenumeratos atnaujinimus platintojui užskaitoma po vien tašk . Kiek platintojas surinks tašk , tiek gaus biliet 25 dol. dovanai laim ti.

3. Kiekvienas platintojas gal s laim ti tik vien dovan .

4. Platintojams, kurie prajusiais metais gaudavo didesn "L. L." skai i (nemažiau penkis egzempliorius) savo vardu, atnaujinant prenumeratas, užskaitoma po vien tašk už penkis senus skaitytojus ir po vien tašk už kiekvien nauj .

"L. L." prenumerata Amerikoje ir visuose kituose kraštuose tik vienas doleris metams.

A d r e s a s :

"Laiškai Lietuviams", 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.